



Hjul igen på museet.  
Mopeder, gamla och kära.  
/Sid 28-30



"Agenterna", Catherine, Maria och  
Anitha, leder miljöarbetet från Agenda-  
21 högkvarteret i Garvaregården.

/ Sid 36-38



Trelleborg, de vackra  
rondellernas stad.

/ Sid 16-17

# **Tvårt** **Trelleborg**

Nr 4 2003  
Femte årgången

TIDSKRIFT FÖR ALLA SOM BOR I KOMMUNEN

## **Botvid målare ställer ut**

**/Sid 24-27**

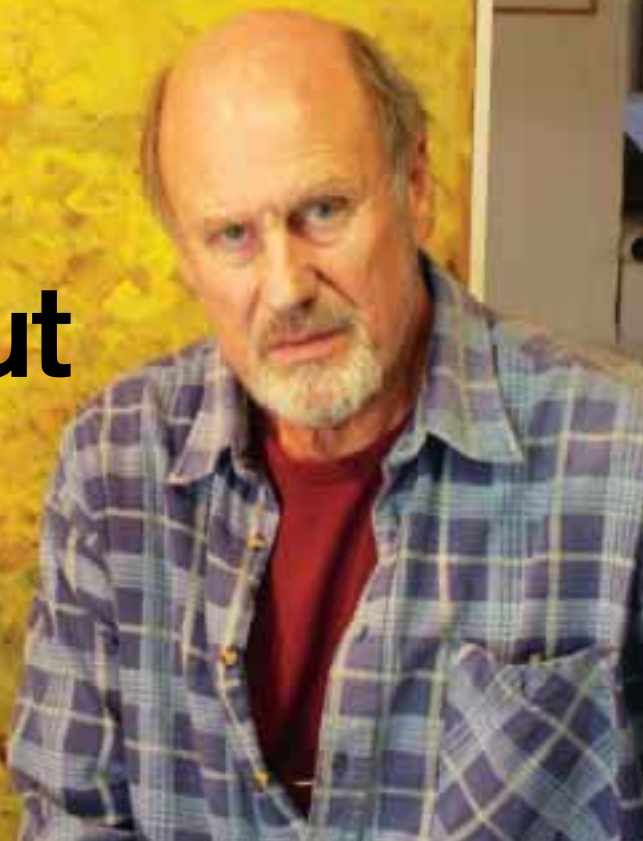


FOTO: Ylwa Moritz

**Trelleborg norr om Landsvägen. Av Berndt Fribing /Sid 18-21**

# Service till medborgarna 24 timmar per dygn

**P**å regeringens initiativ bedrivs sedan en tid en vision och målsättning för den offentliga förvaltningen, som benämns ”24-timmarsmyndigheten”.

Begreppet används ibland något otydligt och är starkt kopplat till våra datorer och den nya informationstekniken. Men ”24-timmar” står för mycket mer än ny teknik. Det finns därför anledning att ta upp några av de förändringar, som inom en relativt nära framtid är att vänta inom de kommunala förvaltningarna i Trelleborgs kommun.

**Visionen för förändringen** av hela den offentliga förvaltningen - statliga myndigheter, region, landsting och kommuner - bygger på ett ökat och förbättrat samarbete mellan myndigheterna. Tillgängligheten skall vara oberoende av kontorstider och geografisk belägenhet, bättre kvalitet i tjänster och bemötande, lyhördhet för medborgarnas åsikter om hur förvaltningen kan bli bättre och inte minst enklare regler för alla.

Självfallet är den nya informationstekniken både en förutsättning och en viktig del i denna process, men den stora utmaningen är att förändra arbetssättet och förmågan att samverka bättre mellan myndigheterna och över förvaltningsgränserna.

Trelleborgs kommun har inlett ett arbete kring den ökade medborgarservicen. Vi har haft ett antal seminarier med förvaltningschefer och politiker, samt inventeringar kring vilka medborgarfrågor som är de mest frekventa i Trelleborg, hur dessa frågor handläggs och hur förvaltningarna samverkar.

Utifrån dessa redovisningar har vi tagit fram förslag till det vidare arbetet med ett strategiskt och politiskt styrande dokument för 24-timmarsutvecklingen i Trelleborg, samt inledningsvis genomföra två speciella projektidéer avseende utveckling av receptionsservicen inom kommunen (telefonväxel - reception - medborgarkontor) samt av medborgarservicen på den externa hemsidan.

**Receptionen på Rådhuset** är nyligen ombyggd. Tanken är att utveckla det som tidigare i första hand varit en telefonväxel till en utbyggd serviceenhet.

I det gemensamma projektet, som berör kommunens samtliga receptioner, medborgarkontor, konsumentvägledning, och kundtjänst, är syftet att ta fram ett förslag till hur medborgarservicen kan bli bättre genom ett gemensamt arbetssätt, utnyttjande av teknik bl.a intern och extern webb samt samordning av resurserna.

I Danmark finns redan på flera håll s k ”råd-

husbutikker” som arbetar på ett sådant övergripande sätt. Målsättningen är självfallet att ge ännu bättre service åt alla trelleborgare som tar kontakt med oss.

**Det andra projektet** avser att förbättra kommunens tillgänglighet och service via internet, s.k. e-service via hemsidan.

Genom dessa tjänster erbjuds ytterligare en kanal mellan kommunens förvaltningar och medborgaren, och kan ses som ett komplement till brev, telefon och personliga möten. Medborgaren skall emellertid alltid själv kunna välja den kanal som passar honom eller henne bäst.

Olika undersökningar kring svenskarnas inställning till offentlig e-service visar att en majoritet vill använda internet för myndighetsärenden som rör dem och deras närmiljö, att de anser att internet kan korta myndigheternas handläggningstider, att de själva sparar tid samt att de vill sköta sina myndighetskontakter utanför vanlig kontorstid.

För kommunen finns det förutsättningar att ge medborgarna denna möjlighet att förenkla sin vardag.

I Trelleborg finns redan ett mindre antal e-tjänster. På biblioteket har man sedan flera år tillbaka givit låntagarna service via internet. Idag kan man bla söka och reservera böcker. Flera verksamheter har också gjort blanketter tillgängliga och möjliga att hämta via nätet. Beslut har också fattats om att möjliggöra en interaktiv gymnasieintagning till våren 2004.

De framtida möjligheterna, som det gemensamma projektet kan arbeta med att utveckla, är emellertid många, t ex: anmälan, schema, uppsägning inom barnomsorgen, anhörigas meddelanden till äldreomsorgen,



ansökningar om bygglov, bokning av lokaler m m.

### **Dialog med kommuninnevånarna**

För många är det idag en självklarhet att kommunala tjänster skall finnas tillgängliga dygnet runt, oberoende av kontorstider, och att det skall vara möjligt att söka information, göra anmälningar, fylla i blanketter etc.

Flera statliga myndigheter har kommit långt såsom Bilregistret, Riksskatteverket och Försäkringskassan, och det är en utmaning för kommunerna att hålla jämna steg i utvecklingen för en allt bättre service.

**Man får emellertid aldrig glömma** att det inte är alla kommuninvånare som har tillgång till den nya tekniken eller använder sig av denna, utan att grunden för den kommunala verksamheten är och kommer alltid att vara det enskilda mötet – personligen eller i telefon – mellan de kommunala företrädarna och medborgarna. Men de elektroniska tjänsterna kan vara ett utmärkt komplement till dessa möten. Det gäller att hela tiden se på verksamheten ur medborgarens eller företagarens perspektiv och anpassa verksamheten till deras behov och villkor. Detta kan endast ske i en dialog.

Det är därför angeläget, för det fortsatta arbetet med att öka medborgarservicen i Trelleborg, att alla kommuninvånare som har uppslag till nya idéer kring vår service verkligen hör av sig och framför sina synpunkter.

RUTGER PERSSON  
kommundirektör  
TELEFON 0410-531 11  
[rutger.persson@trelleborg.se](mailto:rutger.persson@trelleborg.se)

# Medborgarkontoret

Ann-Marie Hansson

Telefon 531 95 Fax 40425

[ann-marie.hansson@trelleborg.se](mailto:ann-marie.hansson@trelleborg.se)

## Frågor som folk ställer om Skilsmässor, rivningslov & yttrandefrihet

Jag undrar om det bara är tidningar och andra tryckta skrifter som är skyddade av grundlagen när det gäller yttrandefrihet?

### SVAR:

Nej, genom yttrandefrihetsgrundlagen, från den 1 januari 1992, så har även medierna radio, TV, film, video och andra upptagningar av ljud eller bild i princip samma skydd som tryckta skrifter.

Detta gäller även medborgarnas rätt att genom dessa medier fritt uttrycka sina åsikter och med stöd av meddelarskyddet lämna hemliga uppgifter för publicering

### FRÅGA:

Min kompis glömde att skicka in ansökan till



Ann-Marie Hansson är chef för kommunens Medborgarkontor.

tingsrätten att han ville ha dom på äktenskapsskillnad (fullföljdsansökan) inom ett år från det att betänketiden började löpa. Vad händer nu?

### SVAR:

Det som händer är att din kompis och hans fru fortfarande är gifta med varandra.

Hans ansökan har fallit.

Vill han fortfarande skilja sig måste han börja om från början, dvs lämna in en ny ansökan om äktenskapsskillnad till tingsrätten.

### FRÅGA:

Vad menas med rivningslov?

### SVAR:

Rivningslov krävs när man skall riva en byggnad eller en del av byggnaden om denna ligger inom detaljplanerat område, det vill säga i huvudsak inom tätare bebyggda områden.

I många fall innebär en rivning även att kulturhistoriska värden går förlorade.

### FRÅGA:

Vi går i hustankar och undrar var kommunen planerar nya tomter?

### SVAR:

Trelleborgs kommun planerar ytterligare kommunala tomter i Smygehamn år 2004 och på Kurland år 2005.

### Medborgarkontoret:

Kontor på Stadsbiblioteket , tel 53 190,  
och på Sockenvägen, tel 53 195  
Våra tider: Kontoret på biblioteket,  
månd-torsd. kl. 10-18, fredagar kl. 10-16.

Filialen på Sockenvägen,  
månd- fred. kl. 9.30-13.30.  
Vårt café har öppet samma tider som  
Medborgarkontoret. Här säljer vi kaffe,  
ostfrallor, kakor, frukt, läsk och godis.



# BAD Huset

Ö.VALLGATAN 6

0410 - 538 70, 538 71

## BADET ÄR ÖPPET

Tisdag, 12–20  
Onsdag 10–20.  
Torsdag, 12–20.  
Fredag 12–20.  
Lördag 9–15.  
Söndag 9–15.  
Måndag stängt.

## SPECIELLA AKTIVITETER

Onsdag  
17–20.  
vuxenbad.  
20–20.45.  
damsim.  
Fredag 17–20.  
familjekväll.

## VATTENGYMPA

Drop in:  
Onsdag  
17–18,  
19–20.

## LÄTTGYMPA

Drop in:  
Onsdag 14–15.

## PROVA NYA TURKEN

Tisd 12–20, dam  
Onsd 12–20, herr  
Torsd 12–20, dam  
Fred 12–20, herr

## PRISER, INKLUSIVE ENTRÉ:

Ett bad 80 kr,  
10 bad 640 kr,  
25 bad 1500 kr.

## VARMVATTEN- BASSÄNGEN (35°)

Onsdag: 11–12.  
(öppet för alla)  
18–20. (vuxna).  
Fredag 13–14.  
(barnsim 0–2 år).  
Fredag 17–20.  
Söndag 11–15.  
**SOLARIUM  
"SUNVISION"**  
Måndag 8–17.30.  
Tisdag-fredag  
8–19.30.  
Lördag-söndag  
9–14.30.  
(Boka tid:  
0410-538 70).

## BARNKALAS

Ring & boka.  
Telefon: 538 73.

## BILJETTPRISER BADHUSET

Barn, 3–6 år, 10:-  
Barn, 7–17 år, 20:-  
Vuxen, 40:-  
Pensionär, 30:-

Det särskilda  
pensionärspriset  
gäller tisdag,  
torsdag och fredag  
12–15.  
Onsdag 10–15.  
Lördag och söndag  
9–12.

Familjebad, 80:-  
(2 vuxna+  
2 barn/ungdomar)  
Morgonbad 30:-.  
(med frukost 50:-)

## RABATTKORT/10

Barn, 80:-  
Ungdom, 160:-  
Vuxen, 320:-  
Familj, 600:-  
Pensionär, 280:-

## RABATTKORT/25

Barn, 185:-  
Ungdom, 375:-  
Vuxen, 750:-

## RABATTKORT/50

Barn, 350:-  
Ungdom, 700:-  
Vuxen, 1.400:-

## RABATTKORT/100

Barn, 650:-  
Ungdom, 1.300:-  
Vuxen, 2.600:-

## MORGONBAD

Tisdagar, onsdagar och torsdagar har ni möjlighet att simma på morgonen kl 6.30–8.00.  
Pris: 30 kronor  
Frukost kan också beställas.  
Bad med frukost: 50:-

## VARMVATTEN- BASSÄNGEN

10:- (plus entré till badhuset).  
10-kort, 80:- (plus entré).  
Vattengympa "Drop in":  
10:- (plus entré till badhuset).  
10-kort, 80:- (plus entré till badhuset).

## TURKEN

Gruppbokning (utanför de vanliga tiderna)  
Söndag-måndag 16–22.  
Tisdag-fredag 20.30–22.30  
Lördag 9–23.00.  
Boka på telefon: 538 73

## Rygg- och nackmassage

Tisd-fred. 16.30, 17.30, 18.30 och 19.30. Boka på telefon: 538 70.

## SOLARIERNA

"Sunvision":  
20 minuter, 30:-  
10-kort, 250:-  
"Provision":  
6 minuter, 20:-  
Ring & boka:  
538 70.

## Länsstyrelsens beslut om 3 G-masterna överklagas inte

Länsstyrelsen gick emot byggnadsnämnden om 3G-antennerna. Enligt länsstyrelsen innehåller byggnadsnämndens avslag om bygglov ”starkt spekulativa och politiska moment som är helt irrelevanta för prövning av bygglov”.

Enligt länsstyrelsen kan man inte stödja ett beslut på att anläggningarna i drift eventuellt utsänder skadliga radiovågor. Något sakligt skäl för detta finns inte, menar man, och skickade tillbaka frågan till byggnadsnämnden.

Vid ett extra sammanträde beslöt nämnden att inte överklaga länsstyrelsens beslut. Därmed är motståndet från kommunalt håll mot 3G-masterna över.

Nämnden är övertygad om att alla instanser skulle göra samma bedömning som länsstyrelsen. Därför avstår man ifrån att gå vidare till länsrätten.

Byggnadsnämnden ska i fortsättningen ta upp varje bygglov för sig utan att ta hänsyn till eventuella risker med strålningen. Byggnadsnämndens beslut var enhälligt.

Frågan om Trelleborg och 3G-masterna har väckt stort intresse i hela Sverige, men också i utlandet. Inte minst byggnadsnämndens ordförande KJELL NILSSON uttalar att man i första hand tänker på tredje generationens trelleborgare och i andra hand på tredje generationens mobilantennerna.

Politiker, tjänstemän i kommunerna och folk från hela landet har ringt till stadsbyggnadskontoret för att informera sig om striden. Frågan har varit laddad och på många håll har Statens strålningsinstitutts direktiv ifrågasatts, inte minst i ett Uppdrag Granskning i våras i SVT.

Kritiker har fruktat att om 3G-motståndet fortsatt skulle Trelleborg bli en vit fläck på kartan när det gäller den nya telefonin. Nu kom i stället Trelleborg på den mediala världskartan genom att bli den amerikanska finansstidningen Wall Street Journal uppmärksammat motståndet.

Frågan har varit kontroversiell även inom den kommunala förvaltningen. I ett tidigt skede skrev miljöförvaltningen ”att det finns inga belägg för att dessa elektromagnetiska fält skulle orsaka cancer eller andra hälsoproblem, men människors oro bör beaktas i beslutsprocessen”.

## Många flyttar för att studera...

Också i augusti ökade befolkningen i Trelleborgs kommun till nya rekordsiffran 39 064. Befolkningen ökar månad för månad. Från årskiftet är ökningen 215 personer.

132 personer flyttade från andra kommuner i Sverige till Trelleborg medan 131 flyttade härifrån. Många för högskolestudier. Källa: SCB

## ...men många återvänder efter studierna

Unga trelleborgare återvänder till hemkommunen efter att ha genomfört högskolestudier. Det visar en färsk utredning vid Glesbygsverket. Av de skånska kommunerna är det bara Malmö, Lund och Helsingborg som i större utsträckning kan locka studenterna att återvända hem. 46 procent av studenterna återvänder till Trelleborg.

Jämfört med alla Sveriges 289 kommuner hamnar Trelleborg på 18:e plats. Källa: TA

## Ökad arbetslöshet

Arbetslösheten fortsätter att öka, också i Trelleborg. Vid augusti månads utgång var 4,7 procent av den arbetsfö-

ra befolkningen utan arbete. Det är något högre än under samma månad förra året, men lägre än i Skåne som helhet. Här är 5,1 procent av befolkningen utan arbete. I riket är siffran 4,5 procent.

Kurvan över antalet arbetslösa följer samma mönster år från år. Vid årets början är antalet något fler för att sjunka under våren och öka igen på sommaren när nya kullar arbetssökande är färdiga med sin utbildning.

Under hösten sjunker siffran igen för att stiga mot årsskiftet.

1998 var 1 700 trelleborgare arbetslösa under sommarmånaderna, i år låg den siffran på 1 200. Lägst nivå de senaste sex åren noterades i föl med cirka 1 100 arbetslösa.

Den största ökningen finns bland unga människor i åldrarna 20 till 24 år. Här är arbetslösheten nästan uppe i samma nivå som 1998, tio procent. För några år sedan var antalet runt sju procent.

Trelleborg är inte ensam om den här utvecklingen. Åtskilliga av Skånes kommuner har samma utveckling. Jämfört med 2002 är det bara en kommun, Svedala, där arbetslösheten bland unga minskar.

I augusti var 857 personer i kontakt med arbetsförmedlingen för att söka arbete, det är drygt hundra fler än

samma period förra året.

Ytterligare 262 fick vägledning. Antalet deltidsarbetslösa minskade något till 403 från 480.

Källa: [www.trelleborg.se](http://www.trelleborg.se)

## Sexhälsomottagning

**S**ydvästra Skånes sjukvårdsdistrikt planerar att nästa år inrätta en särskild Sexhälsomottagning. Detta för att minska spridningen av sexuellt överförbara sjukdomar som hiv/aids.

Bakgrunden är att framförallt att klamydia och syfilis ökar i området. Sjukvårdsdistriktet har begärt 1,9 miljoner kronor årligen av Region Skåne. Källa: TA

## Biblioteket hyr ut DVD-filmer

**T**relleborgs bibliotek har börjat hyra ut DVD-filmer. Man har valt DVD framför VHS därför att DVD är det som kommer och VHS sakta håller på att försvinna.

Just nu finns ungefär 125 filmer i alla genrer från "Fem myror" till "Skrubben som Beckham" via klassiker som "Apocalypse now" och "Mary Poppins".

Biblioteket vill inte konkurrera med stans videohandlare utan ser sig mera som ett komplement.

- Vi kommer att ha ett brett

utbud av bra filmer, säger VERONICA SVENSSON.

Regler: Uthyrning i två dagar, max två filmer/gång. Pris: 20 kr. Minimiallder: 16 år. Förseningsavgift: 20 kr per varje 2 dygnsperiod.

Frågor till Veronica Svensson, tel 531 87, och JOHANNA NORDBRING, tel 53178.

## Trelleborgs fjärrvärme billigast i Skåne

**F**astighetsägarna Syd, privata fastighetsägarnas branschorganisation, har gjort en undersökning om fjärrvärmepriserna i Skåne.

Undersökningen visar att Trelleborg är billigast i hela Skåne.

I Trelleborg betalar fastighetsägarna 90 kr per kvadratmeter och år. I Bjuv är motsvarande kostnad 138 kronor.

För en vanlig trea på 75 kvadratmeter är det en skillnad i kostnad på ca 300 kr i månaden.

Fjärrvärmens styrs genom kommunägda Trelleborgs Fjärrvärme AB. VD är LENNART LINDSJÖ, teknisk chef i kommunen:

- En orsak till att Trelleborg har så låga priser är att det inte finns några vinstkrav på bolaget.



## Hänt sen sist

➔ Genom att låta fjärrvärmen spendera hoppas kommunen minska koldioxidutsläppen i Trelleborg. Källa: TA

### Nya öppettider på Rådhuset

Från oktober ändras öppettiderna för Rådhuset och för kommunens växel: De nya tiderna: Måndag– torsdag, kl 07.30–16.30. Fredag kl 07.30–16.00

### Missbruket minskar bland unga

En stor undersökning om drogvänor bland 10 000 skånska ungdomar från 20 kommuner visar att Trelleborg ligger bra till.

- Det verkar som om det förebyggande arbetet under

åren 1999 –2002 har givit resultat, konstaterar KARIN JEPSSON, kommunens alkohol- och drogsamordnare.

Undersökningen har gjorts av Cerum, Skånes kompetenscentrum för alkohol och narkotikaprevention och den visar bl a att rökningen och alkoholkonsumtionen är på tillbakagång.

Andelen rökare bland eleverna i årskurs 9 är ungefär samma som tidigare när det gäller pojkarna, men har minskat bland flickor. Bara 8,1 % av flickorna röker (30 % i hela riket. Av pojkarna röker 15 % (20 % i riket).

I båda grupperna minskar alkoholdrickandet. 1999 var siffran 41 procent för pojkarna - nu 24 %. Bland flickorna 34 % - nu 25 %. Fyra procent av pojkarna har provat narkotika och 9,6 % av flickorna.

Källa: TA

### Hamnen håller ställningarna

Trelleborg behåller sin ställning som landets tredje största godshamn. Under första kvartalet i år hanterade hamnen 2,8 miljoner gods.

Det visar ny statistik från Statistiska Centralbyrån.

Av landets 25 största hamnar var det endast Göteborg (8,2 milj. ton) och Brofjorden (5 milj. ton) som hanterade större mängder än Trelleborg.

### Länsstyrelsen kritisk till

#### Stavstensudde

En av de viktigaste framtidsplanerna i Trelleborg, den nya stadsdelen Stavstensudde/ Kurland, har fått en arg motståndare i Länsstyrelsen. ”En utbyggnad av Stavstensudde kan inte ens på sikt anses som en naturlig utbyggnad av tätorten”, skriver man i ett yttrande.

Länsstyrelsen kräver att förslaget till fördjudad översiktsplan för området omarbetas och frågar:

Finns det andra platser i kommunen som är bättre lämpade för utbyggnad?

Har området sådana värden att exploatering skulle medföra påtagliga skador?

Är området lämpligt ur regionalt och mellan-kommunalt perspektiv?

### Folkomröstningen - Slutgiltiga valresultatet:

	Ja	Nej	Blank	Ogiltiga	Valdeltagande
Trelleborg	45,5	52,5	2,0	1,1	81,2
Skåne	49,3	48,5	2,2	0,1	80,9
Sverige	42,0	55,9	2,1	0,1	82,6

Nejsidan vann 20 av Trelleborgs 26 valdistrikt.

Jasidans bästa valdistrikt var Trelleborg 27, Folkskolan Södra Åby (55,1 procent).

Nejsidans bästa valdistrikt blev Trelleborg 7, Söderslätthallen södra (64,7).

Källa: [www.trelleborg.se](http://www.trelleborg.se)



# Rekord i Turister

Över hela landet slog turismen rekord i somras. Det gäller också Skåne och Trelleborg.

Det fina vädret (som fick många svenskar att stanna hemma) och en låg kronkurs (som lockade hit utländska turister) bidrog säkert.

**M**ONICA STRÖMBLAD, turistchef i Trelleborg, konstaterar att danskarna nu har återupp-täckt Skåne. I juli ökade strömmen över bron med nästan 30 procent:

- Danskarna är intresserade av den gemensamma historien. De går gärna in i medeltida kyrkor och reser i kulturlandskapet.

**Det hon helst minns** från sommaren inträffade en vanlig tisdag i juli. Hon körde från Trelleborg till Smygemagasinet. När hon kom till Simremarken fastnade hon i en tre kilometer lång bilkö. Hon fick krypköra fram till Smyge.

- Det var mitt på dagen. Inget publikevenemang som drog. Bara en vanlig somardag. Det var så tydligt vilken dragningskraft Sveriges sydligaste udde har.

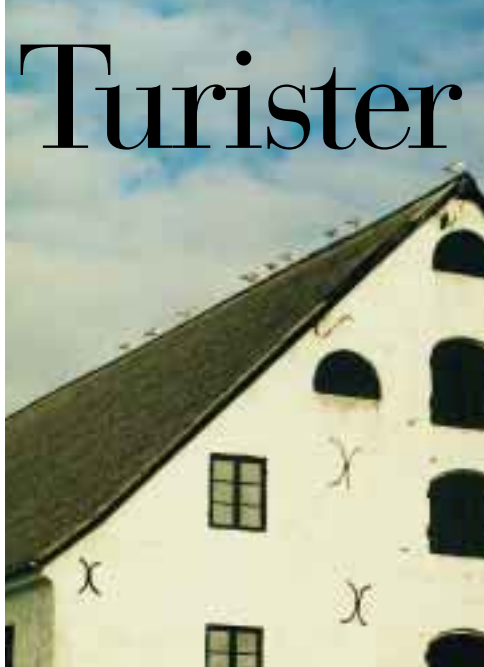
Det visar också statistiken på besökare till Turistbyrån i Magasinet. Antalet ökade med 10 procent. I Trelleborg var ökningen 9 procent.

Smyge: juni 53 893, juli 78 363, augusti 28 980.

Trelleborg: juni 3 264, juli 9 031, augusti 6 505.

TOVE EMANUELSSON jobbade i år på turistbyrån för andra sommaren i rad.

- Det känns som om det var många fler turister i år. Både svenskar och utländska turister. Många frågor, ibland långa köer.



Våra broschyrer gick åt som smör.

- Den vanligaste frågan var: "Var ligger Trelleborgen?"

- Den ovanligaste? "Säljer ni biljetter till Valsafarin här?"

Fråga från en något vilsen amerikan.

**För Trelleborgs turistbyrås** stuguthyrning var det "fullt ös" från midsommar till början av augusti.

Under tre juliveckor (v28-30) fanns inte en sängplats att uppbringa. De allra flesta stughyrarna var svenskar.

Även från campingplatserna kom tidigt rapporter om att det var fullbelagt i juli och början av augusti.

**Juli var också** en mycket bra månad för centrumhandeln. Men det ska bli ännu bättre. PER JOHANSSON, VD för Trelleborgs Utvecklingsbolag, som ansvarar för turismen i kommunen:

- Vi har bildat en företagarklubb för besöksnäringen. Ett 40-tal företag är redan med. Idéutbyte, samverkan och gemensamma satsningar ska skapa en plattform för nya turistrekord, säger han.

# Ett år efter valbomben

# Radarparet

**I** september för ett år sedan brisade bomben. Trelleborg skulle de närmaste fyra åren samregieras av socialdemokraterna och moderaterna. De båda arvfjenderna skulle bilda koalition. Få svenska kommuner har vågat sig på något liknande.

Ett år senare kan bara konstateras: Jordan gick inte under. Stridsyxorna begravdes, men kanske föddes något nytt; en Trelleborgsanda.

EGIL AHL (s) och LARS CHRISTENSSON (m) trivs med varann, personkemin tycks passa, men framförallt råder en samsyn dem emellan om vad som är bra för Trelleborg i framtiden.

- Kanske har det hjälpt att Lars, som gammal bonde, är en jordnära person. Han är rak och ärlig och vi har båda en pragmatisk läggning, säger Egil Ahl.

## Vann valet - förlorade majoriteten

Det som hände i kommunalvalet 2002 var att socialdemokraterna vann valet. Men som en direkt följd av att två nya partier (Spi och Sd) gjorde entré i lokalpolitiken, förlorade partiet två mandat.

Socialdemokraterna, som styr Trelleborg alltsedan den allmänna rösträtten genomfördes, var skakade, men reste sig snabbt.

- Vi hoppade över eftervalsdebatten och kunde snabbare fokusera på den stora frågan - kommunens ekonomi, säger

kommunalrådet Egil Ahl.

- Mitt intryck är att moderaternas fullmäktige-grupp brinner av få jobba inom detta samarbete. Vi har ju så länge arbetat för att få inflytande, säger kommunalrådet Christensson.

De bägge kommunalråden har lång politisk erfarenhet. Egil Ahl ungefär 30 år, Lars Christensson, ungefär 20. De hade alltså stött på varann i Rådhusets sammanträdesrum och korridorer långt före september 2002.

## Träffas varje morgon

Men nu är de närmare varann. Nästan varje morgon träffas de i kansliets kaffehörna. Morgontidningarna kommenteras liksom smått och stort i politiken. Gemensamma strategier växer fram. Och samsyn.

Någon gång går det väl lite väl hett till, erkänner båda, men att ingen av dem är långsint underlättar.

Budgetarbetet har visat att nästa år blir ett tufft år. Sparvarning utfärdas. Skola, vård och omsorg ska skonas så länge som möjligt. Skattehöjning är uteslutet.

Bägge är överens om allt detta.

”Processer är igång för att skapa nya strukturer för en omvandling av kommunen”, är ett annat av deras budskap.

## 3G-masterna, stor fråga

En stor fråga under året har varit Trelle-

# trivs bra ihop

borgs motstånd när det gäller 3G-masterna. Motståndet var förankrat hos många medborgare och fanns högt upp i båda partierna.

Länsstyrelsen var i sitt yttrande negativ till den lokala byggnadsnämndens åsikt och positiv till byggandet av 3G-masterna. Efter detta är nu frågan av allt att döma ur världen.

De bägge kommunalråden verkar - utan att säga det - en aning lättade.

## Utbyggnad av Kurland

En annan stor fråga är utbyggnaden av Kurland, numera kallad Stavstensområdet. Här ser kommunledningen en vision av en framväxande helt ny stadsdel. Denna attraktiva strandnära mark, med golfbanan och fritidsområdet Albäck på stenkasts avstånd, ska - hoppas man - locka välkommen skattekraft till kommunen. Även här har länsstyrelsen åstadkommit ett kallsinnigt yttrande. Men i den här frågan tänker kommunen inte lägga sig i första taget.

- I Stavstensområdet ligger Trelleborgs framtid. Jag tror att när vi blir färdig med våra omarbetade planer kommer vi nog överens med länsstyrelsen, säger Egil Ahl.



Förstasidan. Vårt Trelleborg efter kommunvalet 2002

- Stavsten rymmer stora möjligheter. Det är ett unikt område. Jag tycker att när man ser yttrandet kan man läsa mellan raderna att det ska gå att övertyga länsstyrelsen om detta, säger Lars Christensson.

## Hamnen livsviktig

Utvecklingen av hamnen är alltid livsviktigt för Trelleborg. Bron blev inget hot, som många trodde.

- Trelleborg håller ställningen som landets tredje hamn. Godsmängden ökar år från år. Jag har stora förhoppningar på den nya Polen-linjen. Vi trycker på rederierna för att det ska satsa på en andra färja för att få till stånd en bättre fungerande tidtabell, säger Egil Ahl.

Det stora - och överallt - överskuggande problemet är kommunernas dåliga ekonomi. Alla kommuner har ett utsatt läge. Det slår också mot Trelleborg.

- I motsats till många kommuner är Trelleborg ett inflyttningsområde med fantastiska utvecklingsmöjligheter. Allt som byggs i Malmö och regionen gynnar på ett eller annat sätt Trelleborg. Vi tror att inom två år börjar hjulen i Sverige att rulla igen och då står vi väldigt bra rustade, säger Lars Christensson.

# Fråga Frida

Frida Winitsky har kontor i Rådhuset frida.winitsky@trelleborg.se Tel 532 23 Fax 441 90

## Om inkasso och betalningsanmärkning

Efter alla hot om inkasso och betalningsanmärkningar från oseriösa Internetbolag vill jag klargöra vad som gäller. Det är många som är oroliga för att få betalningsanmärkning så fort ett företag hotar med inkasso och till följd av detta inte kunna få lån eller handla på kredit.

Då ärendet ligger hos inkassobolaget finns ingen risk för betalningsanmärkning. Därför är det oerhört viktigt att alltid bestrida ett felaktigt krav. Det räcker att man skriver orden "jag bestrider" för att kronofogden inte ska utfärda något utslag. Men man gör naturligtvis klokt i att även förklara varför man inte vill betala.

Då kronofogden får skriftlig invändning upplyser de fordringsägaren att man inte godkänt kravet. Fordringsägaren kan då välja att gå vidare till tingsrätten med sitt krav.

I Tingsrätten sker domstolsprövning. Där får konsumenten tala om varför kravet är felaktigt. Den som kräver måste i sin tur bevisa att kravet är riktigt. Om



Frida Winitsky  
konsumentsekreterare  
Trelleborgs kommun  
Algatan 13  
231 83 Trelleborg

konsumenten inte gör ett bestridande utfärdar tingsrätten ett utslag. Konsumenten får beskedet per brev. Först då, när utslaget är klart, hamnar uppgifterna i kreditupplysningsföretagens register. Inte tidigare.

## Varudeklaration

Det är kanske inte säsong just nu för att köpa ny bil, men det är aldrig fel att informera om en viktig sak.

Konsumentverkets har utfärdat riktlinjer för varudeklaration av begagnade bilar. Då en privatperson köper bil av en bilhandlare ska en varudeklaration alltid finnas väl synlig i bilen.

Detta gäller alla bilhandlare och det har inget betydelse ifall handlaren är eller inte är MRF ansluten.

Uppgifterna i varudeklarationen avser bilens skick vid säljtillfället och bygger på provkörning och kontroll av bilens kondition och säkerhet. Det innebär att säljföretaget gjort en fackmässig bedömning av bilens olika komponenter. Om ingen avvikelse noteras är bilen i normalskick i förhållande till körsträcka och ålder.

Ifall konsumenten upptäcker fel på bilen efter köpet, som inte markerats på varudeklarationen, kan man i många fall få rättelse (kostnadsfritt avhjälpande, prisnedsättning eller om felet är väsentligt, hävning).

Enligt konsumentköplagen har konsumenten rätt att åberopa fel upp till två år efter köpet. Vid fel som upptäcks inom sex månader från köpet är det alltid säljaren som måste bevisa att felet inte fanns vid köpetillfället. Med begagnad bil menas bil som körts 1000 kilometer eller mer.

Om företaget inte följer riktlinjerna kan Konsumentverket/KO ingripa.

# Snart kan man söka gymnasielinje på webben

**I** december 2003 får alla elever i Trelleborg och Vellinge, som ska välja till gymnasiet, ett brev hem med uppgifter för att ta sig in på sin personliga ansökningssida på webben.

Trelleborg och Vellinge erbjuder ett enkelt internetbaserat system för gymnasieansökan kallat Dexter.

Den 7 januari öppnas sidan för ca 1200 elever som har hela januari på sig att surfa runt och titta på utbudet av utbildningar.

Eleverna kan när som helst gå in och påbörja sin ansökan, ändra, lägga till och ta bort ansökningalternativ.

**Under Öppet Hus** på gymnasieskolan i Trelleborg den 26 november och i Vellinge den 27 november finns det möjlighet att se

hur enkelt ansökan kan göras fr o m 2004.

**Valet till gymnasiet** är en komplex process där det gäller att ha koll på de olika gymnasieprogrammets uppbyggnad. Tidigare har ansökan gjorts på papper, nu är det premiär för att göra den digitalt.

Det innebär att eleverna har stora möjligheter att fundera och ändra, lägga till och ta bort alternativ.

- Genom att göra alla valmöjligheter tillgängliga digitalt blir ansökan enkel att fylla i för elever och föräldrar.

- Det viktigaste syftet är att öka servicen. Ett extra plus är att administrationen blir enklare och processen med intagningsarbetet kan göras mycket snabbare", säger ANN-SOFIE NORDH, projektledare i Trelleborg.

- Eleverna får god hjälp av

studie- och yrkesvägledarna på skolorna och har de inte dator med internetuppkoppling hemma kan ansökan göras på skolan.

Gymnasieansökan är ett första steg hos Skolförvaltningen vad gäller utökad service via webben.

**Skolförvaltningen planerar** också annan utökad service via internet:

- Föräldrar ska kunna ställa sitt barn i kö till barnomsorgsplats, kunna beräkna avgift och få allmän information om förskolorna.

- Omdömen om eleven ska läggas ut så att föräldern och eleven kan förbereda sig inför ett utvecklingsamtal. Föräldern har tillgång till informationen fram tills eleven fyller 18 år.

- Elever på gymnasieskolan ska kunna följa sin frånvaro via Dexter, samt så småningom (förhoppningsvis ht 2004) även få tillgång till klass- och grupplistor samt scheman.

Först ut är barnomsorgen med planerad start i april 2004. Omdömena kommer att startas med pilotgrupper våren 2004.

ANNIKA HÅKANSSON  
Systemansvarig  
0410 - 539 38

# Recept: Motion

**S**edan i vintras sitter fysioterka-  
ren KARIN ANDERSSON på  
Apoteket Svea i Valen och tar  
emot patienter med recept på  
fysisk aktivitet som läkare,  
sjuksköterska eller sjuk-  
gymnaster skrivit ut.



Karin Andersson

- Min viktigaste upp-  
gift är att motivera pati-  
enten att börja motio-  
nera. Efter samtalet  
skrivs personen in och  
vi kommer överens om  
vilken metod som pass-  
sar bäst, säger Karin  
Andersson.

ANNA PETTERSSON är  
läkarsekreterare i Trelle-  
borg. Hon var lite  
överviktig, hade pro-  
blem med hjärtat och  
ont i nacke och rygg.  
Vilopulsen var hög.  
Hon ordinerades mo-  
tion och kom i kontakt  
med Fysioteket.



Anna Pettersson

- Det blev stavgång.  
Det är en avkopplande  
motionsform. Jag har  
gått en timme i veckan  
sen i maj och känner  
mig redan bättre, har  
inte ont längre och vilo-  
pulsen börjar bli nor-  
mal, säger hon.

INGER LINDKVIST i  
Trelleborg hade brutit  
handleden, hade besvär



Inger Lindkvist

med magen, som visade sig utvecklas till  
en brusten blindtarm. Hon var sänglig-  
gande på sjukhus i 14 dagar:

- Man kan inte äta och inte dricka. Då  
går konditionen fort ner. Det var i arbets-  
terapi som jag fick ett recept till fysio-  
teket. Sedan 7 april har jag vattengympat  
på måndagar och stavgått på torsdagar.  
Jag mår bättre och är på rätt väg, säger  
hon.

## Lättare att motionera tillsammans

Själva aktiviteten bedrivs inte på Fysio-  
teket utan hos någon av de föreningar och  
företag som är knutna till verksamheten.

Målgruppen är de som av en eller annan  
anledning finner det omöjligt att komma  
igång med fysisk aktivitet och därför  
drabbas av olika sjukdomar.

Aktiviteterna är på en mycket lätt nivå  
och man hamnar i en grupp med andra  
som fått recept på fysisk aktivitet.

- Den sociala aspekten är inte minst vik-  
tig för att hitta motivationen till ett akti-  
vare liv, säger Karin Andersson.

## Korpen ordnar stavgång

Exempel på "motion på recept" i Trelle-  
borg är stavgång/promenader som leds av  
Korpen, vattengymna/simning som be-  
drivs i Badhuset. Lättgympa/rörelsegym-  
pa med Trelleborgs motionsklubb och  
styrketräning på Sportclub Oasen.

Aktivitetsledarna, receptutfärdarna och  
fysiotekarna har alla utbildning för det  
som de gör.

Världshälsoorganisationen varnade re-  
dan för fem på sedan för att fetma leder

till allvarliga sjukdomar som diabetes, astma, cancer och hjärtinfarkt.

Även i Sverige ökar antalet feta och överviktiga snabbt. I dag är var femte tioåring överviktig. För 20 år sedan var tre av tio svenskar överviktiga eller feta, nu ligger siffran nära fem av tio.

### 15 minuter varannan dag hjälper

Inaktivitet är en riskfaktor och aktivitet är en friskfaktor, sade nyligen fysiologiprofessor BJÖRN EKBLÖM i en intervju.

Han ser helst att vi alla motionerar 45–60 minuter om dagen. Men även 15 minuter varannan dag minskar risken för att bli sjuk väldigt mycket.

- Men motion på recept? Ja, varför inte. Vem tror inte på det som står på recept!

### Fakta om fysiotek i sydvästra Skåne

För ett par månader sedan bildades en nationell samrådsgrupp för att lansera motion på recept inom hela hälso- och sjukvården.

Skälet var insikten om att många sjukdomar egentligen har sin orsak i farliga kostvanor - skräpmat och skräpdryck - i kombination med för lite motion.

Redan i februari förra året startade det första fysioteket i Sydvästra Skåne med en projektmodell i Malmö.

Nu finns åtta fysiotek i Malmö, ett i Trelleborg, ett i Svedala.

Allt ingår i projektet "Sätt sydvästra Skåne i rörelse".



Fysiotekets stavgång ger inte bara solsken i blick utan också hälsa och välbefinnande.

# Årstiderna ska sy

## Fråga om trädgård

**U**tgångspunkten för Trelleborgs olika rondeller är att ge speciella upplevelser. Besökare och trelleborgare ska känna att vår stadsmiljö är omhändertagen och att man med nyfikenhet och skönhet kan få något att glädjas av varje dag. För att skapa detta har våra rondeller tre huvudskepnader: Vårblomsflor. Sommarblomsprakt. Höst- och julstämning.

### På våren

Vårblomsfloret skapas med hjälp av penséer och vårlökar. Vårlokarna planteras på hösten. Då förkultiveras också penséer i kommunens nya växthus för att tidigt på våren planteras i rabatterna.

I planeringen försöker vi variera färgkoncept, former och blomstertyper. Ibland kan en blåaktig ton med inslag av någon annan färg vara temat, en annan gång är det en gul och vit kombination som möter betraktaren.

Tanken är att när de tidiga blomsterlökarna vissnar tar en senare lökblandning över. Oftast blir det grundplanteringen av penséer som syns



Göran Larsson är stadsträdgårdsmästare i Trelleborg. Han svarar gärna på dina frågor om trädgård och växtlighet. Telefon 533 60

under hela perioden medan det andra förändras.

Tidsperioden varierar men från början av mars till slutet av maj kan vårfloret avnjutas i Trelleborg.

Därefter tas vårväxterna bort. Under en kortare tid ligger rabatten och väntar på sommarblommorna.

### På sommaren

Sommarblommorna har en annan karaktär och står för kraft och prakt. Det ger möjligheter till variation i höjd på växterna.

Plantorna sås tidigt på vårvintern och förkultiveras i växthus, avhärdas när

frosten släppt utomhus för att sedan planteras från mitten av maj till slutet av juni.

Planeringen här bygger på att kunna utnyttja alla de färger som finns i sommarblomsorterna. Det ger fler kombinationsmöjligheter än vårfloret som är stillsammare.

Sommarblommorna kan spegla ett temperament med starka färger; Tagetes i starka gula och orange färger blandas med röda färgtoner.

Eller så kan man välja en ljuv färgskala från sommarängen med blått, lila och limegul som bärande idé.

I de stora rondellerna kombinerar vi ofta sommarblommorna med palmer, cordyline och andra gröna exotiska växter.

Rabatten på Heskillegatan fick i år en kombination med agaver.

Trelleborgs kännetecken med palmer syns ofta i rondellerna i kombination med starka färger. Tillsammans ger det ett exotiskt intryck.

### På hösten

Sommarblommorna står sig oftast hela september och ibland in i oktober, då

# nas i rondellerna



Senhöst. Rondellen vid lasarettet håller stilen. Här prunkar ännu gula tagetes, färgrika nässlor och röda dahlior. Och som ett utropstecken: Kommunens största palm, Kanariepalmen.

höstfrostens nätter kräver sitt pris.

Nu är det hög tid att föbereda vårens återkomst. Än en gång töms rabatterna och den bruna jorden ligger färdig för lökplantering. Tusentals lökar planteras för hand i speciella mönster och kombinationer.

Ett annat sätt att försköna staden är höstplanteringarna. Det har oftast en stram färgskala med ljung i centrum. Ibland med inslag av vintergröna buskar och växter för att skapa variation.

## Alla rondeller är olika

Det är viktigt att alla rondeller inte ser likadana ut.

Vid nyanläggningen av Hedvägens rondell utnyttjade vi de olika perennernas blomningstid. Höjd och färg har ställts samman till en helhet. Här finns alltid något att titta på.

Vinterbasen består av en kortklippt buxbomhäck. I mönsterfack av stenläggning kommer sedan perenner i olika stora samlade fält. De kompletteras med gula och lila toner och en bottenflora av vårlökar i samma färgskala.

## Juletid

Rondellernas årstider avslutas i julstämning. Julgranars belysning skänker

stämning och ljus i staden. Ofta täcks den bruna jorden med granris för att skydda löken i jorden och bilda en fin grön matta.

Arbetet med rondellerna utförs till alla delar av parkavdelningen, från planering, drivning och skötsel av växterna i kommunens växthus. Därefter utplantering och skötsel med vattning och putsning.

Det sistnämnda är av största vikt om växterna ska hålla säsongen ut.

Växterna tas till slut upp och blir kompostjord för nya planteringar. En ständigt cykel som förändras över årstiderna, varje år.

# Trelleborg - norr



**L**andsvägen (med stort L) är ett gammalt begrepp. Redan på 1500-talet talade man om "noren for landtz weyen" och "neden for landtz weyen".

Uttrycket "Söder om Landsvägen" är känt över hela landet, framför allt genom Edvard Perssonfilmen (1936) och Emma Bendz' roman (1916) med samma titel.

Böljande sädesfält, pilevallar, korsvirkeshus, möllor, gäss och andra särdrag har

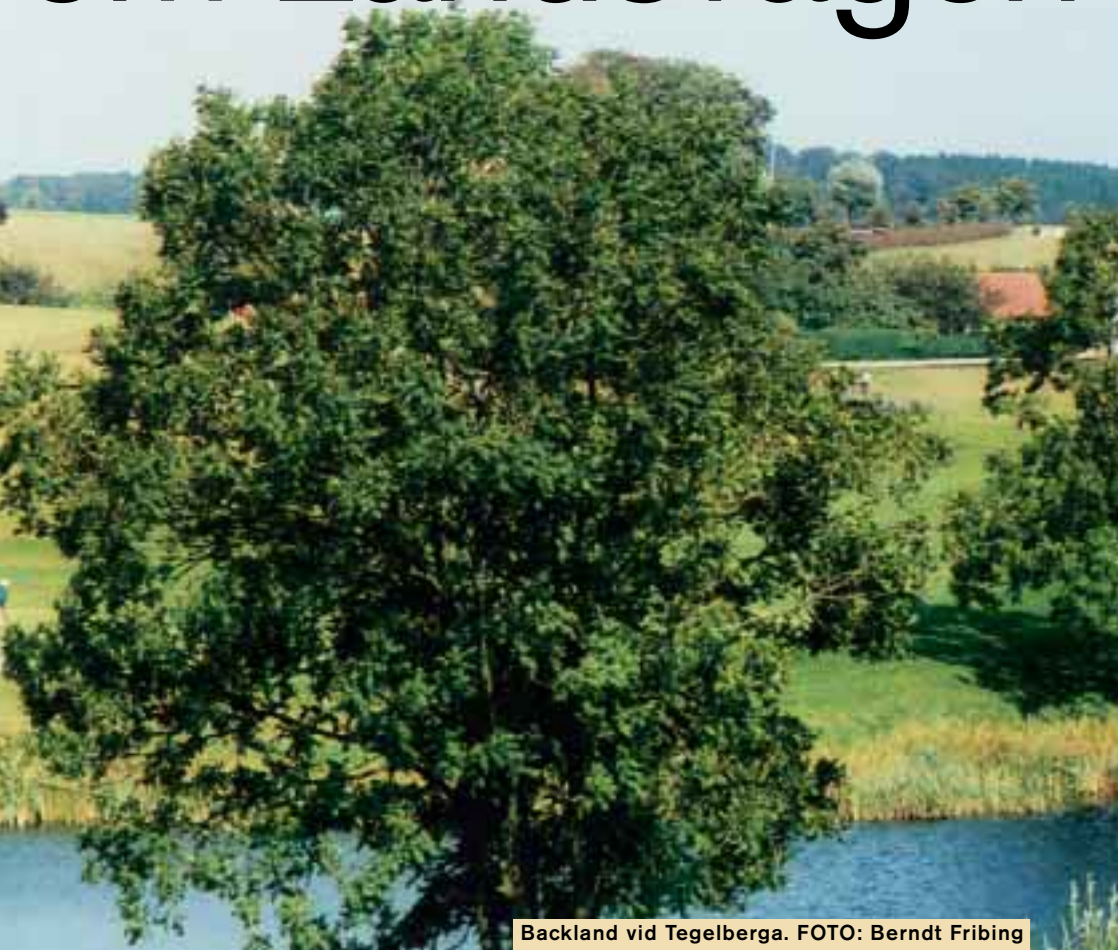
gett oss en nästan orubblig sinnebild av Söderslätt - och Skåne.

Men det finns en annan bild också. En bild som är fri från turistbroschyernas schabloner - nämligen landskapet norr om Landsvägen (101:an).

För att finna ett liknande landskap får man närmast söka sig till Själland, Fyn eller norra Tyskland.

Landsvägen har i mer än tusen år delat vår del av Skåne i två olika landskapsty-

# om Landsvägen



Backland vid Tegelberga. FOTO: Berndt Fribing

per - en bördig slätt i söder och ett kuperat landskap med böljande backar, raviner, sjöar och skogar i norr.

## **Bonden kunde inte sova**

Kontrasterna mellan Söderslätt och Backlandet är stora. Förr ansåg man t o m att människornas karaktär påverkades av olikheterna. I en avhandling om Norra Grönby från 1856 skriver Jöns Hagerlöf att ”Folket är till lynnet stilla och saktmo-

digt, fredligt och vänligt, havande slättbons kända tröghet uppspädd med en viss tillsats av skogsbons livligare natur”.

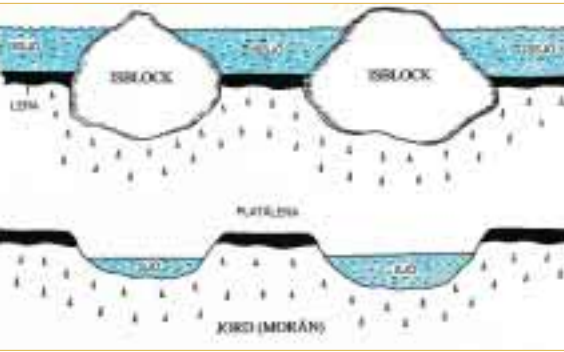
Det gick också historier om slättbonden, som vid ett besök i Arrie inte kunde sova middag för att backarna kändes så hotfulla.

Förr ansågs det också förnämligare att vara såväl barnfödd som bosatt söder om Landsvägen, enligt Olof Christoffersson. Människor tänker olika under olika tider. ➡➡

## ➔ Sjöar uppe på backarna?

Det mest intressanta i terrängen är kanske leran, som ligger uppe på många av kullarna. Geologerna anser på goda grunder att den har samlats på botten av sjöar.

Men - kan det verkligen ha funnits sjö-



Förenklad bild av lerans uppkomst uppe på backarna

ar uppe på backarna? Ja, det finns i alla fall en teori som säger att det mot istidens slut har funnits s k issjöar uppe på höjderna. De har dämts upp av mäktiga ismassor som samtidigt fungerat som stränder. När isen sedan smälte blev leran kvar på höjderna. Tömningen av sjöarna skedde förmodligen med stor kraft och dramatik och djupa raviner skars ut i leran. Sådana rännor, som de kallas lokalt, är vanliga i Backlandet. Killeränna och ravinen i Sörby kratt är två av de mest typiska.

Leran, som också kallas platålera, har brutits i mer än hundra år och har varit en värdefull råvara för tegelbruk bl a i Minnesberg, Tegelberga, Stävesjö, Havgård och Börringe.

Backlandet har inte bara unik geologi och ett varierat landskap. Här finns också ett rikt växt- och djurliv - kanske det rikaste i norra Europa. Det kuperade landskapet har stora naturvärden och klassas som riksintresse, vilket innebär att området i framtiden ska skyddas mot exploatering-

ar som påtagligt skadar naturmiljön.

Även det rörliga friluftslivet är av riksintresse och omfattar flera delområden med höga naturvärden i Trelleborgs kommun, t.ex Ugglarps mosse, Grönalund och Gabeljung.

Kulturminnesvårdens riksintressen representeras av odlingslandskapet kring Börringesjön med ett omfattande allsystem mellan Stora Markie Gärd och Markiehage.

## De första människorna

Backlandet har varit attraktivt för människor i flera tusen år och man har hittat många spår efter de tidigaste bosättarna. Renjägarerna har lämnat pilspetsar av flinta efter sig och stenyxor från olika tider har påträffats.

I Önnarp fann man vid torvtagning 1841 ett uroxeskelett med en ryggkota, som var skadad av ett stenåldersvapen. Ett stort antal stenåldersboplatser har påträffats och vid Tullstorpsåns övre lopp har man hittat en typ av stenyxa, som tyder på röjningar under första bondestenåldern.

## Björnen från Domme

I slutet av 1800-talet fann man ofta fossiler av djur n ä r m a n tog torv i mossarna.



Renhorn 9 350 år senare: Björnen från Domme påträffades ganska ofta, men ett helt renskelett grävdes fram strax söder om Charlottenbergs gård, där författarinnan Victoria Benedictsson, alias Ernst Ahlgren, växte upp. I samma trakter fann man i



Backlandskap  
vid Domme

början på 1890-talet ett välbehållet skelett av en björnhanne, som gått ner sig i gyttjan i en sjö, som senare växt igen till torvmosse. Den hade drabbats av en del olyckor och har skador på bäckenben och skulderblad.

Var det våra förfäder som jagat och skadat den under jakten? Björnen levde för cirka 9350 år sedan och idag kan man studera den i en glasmonter på Sveriges Geologiska Undersökning i Lund, där jag fotograferat den.

Ett av de mest sensationella fossilfynden längs Landsvägen var dock ett höger fällhorn av en jättehjort. Det påträffades 1938 i en mosse vid vägbygge i Östra Grevie. Det jättelika skovelformade hornet var cirka 1,5 meter långt! Jättehjorten dog ut för cirka 10 000 år sedan.

### Tippelstenen - ett jättekast

På en åker strax söder om gården Sillesjö

ligger ett jättestort stenblock, vilket är mycket sällsynt i våra trakter. Det har funnits fler, men de flesta är sprängda. Förr trodde man att blocken hade kastats av asagudarna för att krossa kyrkorna. Därför kallas de ibland jättekast.

Geologerna anser att de förts hit av stora isberg för flera tusen år sedan. Därför kallas de flyttblock. Just detta block består av Karlshamnsgranit, och härstammar förmodligen från västra Blekinge. Eftersom Tippelstenen, som den också kallas, ligger mitt ute i en åker så betraktas den lämpligen med kikare från vägen Hönsinge-Gärdslov.

### Kratten - gammal odlingsform

Kratt var en månghundraårig odlingsform, som i våra trakter sträckte sig mellan Månstorp och Gärdslov i ett brett bälte på 1-4 km.

Kratten var ett halvöppet beteslandskap, ➡➔



där man skar ner lövträd och hassel till en form av småskog. Kvistar och grenar från träd och buskar använde man till stängsel, bränsle och andra behov. Ibland skiftade man markanvändning och betet omvandlades till åker eller äng.

Idag är kratten uppodlad eller ersatt med ”riktig” skog och bara små rester återstår t ex i Sörby kratt. Krattmarkerna försvann under 1800-talet då befolkningen ökade och krävde mer åkerareal.

### Natur och kultur - hand i hand

Backlandet är som en öppen krönikebok med minnen hundratals år tillbaka i tiden. Gamla borgplatser från medeltiden och ännu äldre finns kring Börningesjön, Havgårdssjön och f d Näsbyholmssjön. Alla vittnar de om orostider och våra förfäders behov av skydd och försvar - kanske också om interna stridigheter.

Vallbacken, som ligger strax väster om Gärdslövs kyrka, är en intressant borgplats från medeltiden. På backens krön har man funnit rester av en tegelbyggnad och ett torn och det finns tecken på att borgen omringats av en vallgrav.

I Backlandet känner man verkligen historiens vingslag samtidigt som natur och kultur förenas och går hand i hand. En tänkt safari med start från Anderslövs gästis - med anor från 1500-talet - innehåller möte med bl a milstenar, vildgäss, slott, dovilt, medeltida kyrkor, glador, statarlängor, rådjur, fornborgar, bokskogar, orkidéer och vackra allésystem - och vintertid både kungörn och havsörn.

I ett nationellt perspektiv är detta natur- och kulturlandskap unikt.

### Godsen präglar landskapet

Stora delar av Backlandet har präglats av godsen ända sedan medeltiden. Stora Markie, Börningekloster, Jordberga, Näs-

byholms och Havgårdssäterier har alla - i tid och rum - påverkat landskapets innehåll och utseende.

Omväxlande markanvändning och intresse för jakt och viltvård har format ett omvittnat tilltalande landskap och berikat den biologiska mångfalden och landskapets skönhetsvärden.

Det var ingen tillfällighet att jag under mina fyrtio år som lärare i biologi och geografi årligen valde att förlägga mina exkursioner i detta fantastiska område.

När jag liksom Verner von Heidenstam, mer privat, känner att ”Jag längtar mar-ken, jag längtar stenarna där barn jag lekt...” och drömmer om min barndoms hembygd med berg, skogar och sjöar uppåt landet - då tar jag en tur i Backlandet och luftar min nostalgi.

### Källor och lästips:

- \* ERIC MÅRTENSSON, Anderslöv - Några drag i en gammal bygds natur, historia och dikt. Hantverksbladet nr 4/1971. Det gamla Trelleborg 1969. Kap. Kring Havgårdssjön och Grönby kratt.
- \* SÖDERLUND TORBJÖRN, Sveriges sydl. natur, 1987. Kap. Grönalundsskogen.
- \* ROLAND RITTMAN, Sveriges sydligaste natur, 1987. Kap. Sörby kratt och Forntiden i framtiden - finns den?
- \* ANDERS ÖDMAN, Borgar i Skåne, 2002.
- \* Vårt Trelleborg 2/99, 3/01, 4/01, 2/02, 3/02, 4/02, 5/02, 1/03.
- \* Vårt Trelleborg, Översiktskarta 3/02.
- \* BERNDT FRIBING, Från kust till backland, 2001
- \* Muntlig referens: INGELA JACOBSSON.

TEXT,  
GRAFIK  
& BILD:  
BERNDT  
FRIBING

# Borgfrun berättar

Telefon: 0410-530 47 eller 0708-81 70 45

[YlvaKristina.bengtsson@Trelleborg.se](mailto:YlvaKristina.bengtsson@Trelleborg.se)

## - Hur viktig är Trelleborgen för turismen i Trelleborg?

Mitt svar är att den naturligtvis är viktig, men att den är ännu viktigare för trelleborgarna själva. Trelleborgen ska framförallt användas och vara en naturlig mötesplats för trelleborgarna.

**Intresset för historia** är stort, framförallt bland barn och ungdomar. I dessa tider när många flyttar långa sträckor både inom landet och mellan länder är det lätt att känna en rotlöshet. Då är det viktigt att ha kunskap om både andras och sin egen historia.

Vikingatid och Medeltid är i ropet - det märks, titta på alla marknader och event som poppar upp. Många ungdomar har vänt sig till oss med frågor om hur man levde, hur man klädde sig, vilka material man använde osv. Viljan att vara "rätt" är stor, man vill vara rätt klädd och ha rätt accessoarer när man besöker dessa evenemang.

En önskan är att kunna stötta detta intresse i ännu



Ylva Kristina Bengtsson är arkeolog och arbetar på museet i Trelleborg när hon inte är på Trelleborgen

större grad med kursverksamhet i egen regi eller tillsammans med befintliga studieförbund.

**Den pedagogiska verksamheten, skolverksamheten** ser vi som mycket viktig. Våra barn har en fantastisk förmån när det gäller tillgång till faktakunskap. Aldrig förr har det varit så lätt att nå kunskap, att få reda på precis vad som helst. TV, Internet, böcker - informationen sköljer över oss. Visst är det fantastiskt, men det är andrahandsupplevelser!

Titta på alla dessa populära kockprogram. Vi kan laga i princip vilken maträtt

som helst - i teorin. Men vill vi inte att våra barn ska uppleva själva? Vi vill att alla, inte bara barn, ska få möjlighet att uppleva så mycket som möjligt i första hand! Det är ett av de bästa sätt som finns att skapa hela människor på.

**Här har Trelleborgen** en stor uppgift att fylla, för här kan vi skapa en miljö som ger möjlighet att verkligen uppleva saker själva.

Att se på TV hur man gör upp eld och steker bröd ger inte samma upplevelse som när man själv lyckas få eld på fnösket, känner värmen från elden och framför allt lukten av röken som biter sig fast i hår och kläder. För att inte tala om hur gott det smakar! Ömheten i fingertoppen som tog i den alltför varma brödbiten - detta är förstahandsupplevelser!

Naturligtvis vill vi inte stänga ute turisterna - detta är ju vad de också vill - uppleva! Men det är ändå vi som bor här som är viktigast. Jag är helt övertygad om att varje krona som investeras i Trelleborgen och i den pedagogiska verksamheten är en god investering för att skapa trygga och hela trelleborgare.



# Botvid Kihlman - Målare

**D**enne spännande livsnjutare, tusenkonstnär, naturälskare av format och historieberättare av Guds nåde - god som guld, men med stål i blick - och så då till syvende og sist Målare, har nu en stor separatutställning på Trelleborgs Museum.

Här visas hans intensiva bilder i fullödig kolorit som så självklart fångar det magiska, vibrerande spelet mellan ljus och skugga

Med sitt hem beläget mitt emellan Klagstorp och Äspö kunde man kanske tänka sig att det är Slätten han vill fånga på sina dukar. Så är dock inte fallet - men visst handlar hans konst ändå alltid om naturen. Visst ser man den prunkande växtligheten och känner den trolska livskraften i bilderna. Men lika mycket är det färgernas harmoni och spännande möten som fångar betraktaren.

Bilderna är näthinnebilder av den egna, ljuvliga trädgården, skapad av honom och



hans hustru Barbara Johnson, en av Sveriges skickligaste landskapsarkitekter.

Botvid arbetar ständigt med sina växter och säkert har inte en endast liten skiftning mellan dager och skymning, mellan fågning och vissnande, gått honom förbi. Ändå sitter han aldrig ute i sin trädgård och målar, det inte är det exakta avbildandet som är det viktiga!

Måleriet förpassas också till stor del till vintern, eftersom trädgårdsarbetet får ta så mycket tid under sommarhalvåret.

### Porträtt och landskap

Det är lång väg från tiden på Otte Skölds målarskola där eleverna ständigt itutades vikten av att teckna, teckna och åter teckna. Då målade Botvid porträtt och landskap.

Landskap blev det också under den långa följd av år, då åtminstone sommarhalvåren tillbringades i Spanien.

Resten av tiden var han rekvisitör på Dramaten – gissa om han kan berätta målade om de Stora från Tiljorna. ➔

**Hos familjen Kihlman/Johnson är blomsterprakten allestädes närvarande.**

e





➡➡ Den sidan av Konsten har han förresten inte helt kunnat överge. När gode vännen JAN TROELL kallar, ställer Botvid gärna upp med allehanda assistens.

Tidigare har Botvid oftast visat mörka, mustiga tavlor, där blått varit den domi-

nerande nyansen. Så annorlunda mot denna utställning, där bilderna är ljusa och gyllene.

Är det kanske det kalla ljuset i Spanien som nu slutligen fått ge vika för det svenska, mildare och varmare ljuset?

Eller är det de hela tiden pågående diskussionerna med hustrun, där varje bild blir föremål för intensiva samtal, som lett fram till en sådan förändring? Inte lätt att veta, men spännande att följa för konstpubliken.

### Första utställningen

När vi nu för första gången kan se en stor och fullödlig utställning av BOTVID KIHLMAN på Trelleborgs Museum, är det vår förhoppning att alla går man ur huse för att njuta av hans säregna bilder och känna den helande kraft som springer ur dem.

Text: INGELA JACOBSSON

Bild: YLWA MORITZ

Trelleborgs Museum





BOTVID KIHLMAN  
MÅLERI

TRELLEBORGS MUSEUM

19.10 - 30.11 2003 TIS - SÖN 13 - 17 TEL. 0410-530 45



Ingrid Kjellström med sin nya Monark, 1960 års modell.

# Nu är det Hjul igen!

**J**a, nu är det snart hjul igen! Ni har väl inte glömt museets förra hjulutställning? Då visade vi upp mängder av fantastiska motorcyklar. Nu är det dags för lillebror!

Så är du det allra minsta motorintresserad måste du ta dig till Trelleborgs Museum i vinter. Från början av december visar vi mopeder i alla former och färger. Och nog är det stor skillnad mellan de allra första cyklarna med påhängsmotorer och dagens strömlinjeformade EU-moppar.

50-talet, den nya, moderna tiden, krävde ett nytt, modernt - och billigt - fordon. Nu skulle ju medborgarnas rörlighet

ökas och landsbygdens isolering minskas. När motor-velocipeden lanserades 1952, fanns alltså ett verkligt, och uppdämt, behov av detta fordon på max 0,8 hästkrafter och med en toppfart på 30 km i timmen.

Det blev en strålande succé! Efter fem år rullade 400 000 mopeder i landet! Det fanns ett otal mopedmärken att välja mellan, Husqvarna, Crescent, Puch, Monark, Rex, Zündapp, DKV för att nämna några.

Somliga var förnuftiga brukscyklar för äldre gentlemän, andra var vrålande värstingar med rymdfärdsambitioner.

Mopeden tog jobbaren till Gummifabri-



Puch Florida 1963, Mustang 1954 och så Örnen, som var en cykel med hjälpmotor.

ken och hela familjen på semester. Man kan nog utan överdrift säga att mopeden förändrade svenskens liv.

Idag har mopeden fått en renässans genom EU-mopeden. Och allt fler har börjat samla på gamla mopeder.

### Hjälp oss med utställningen

Kanske har just du något att bidra med till utställningen? Vi söker inte bara mopeder utan också hjälmar, fotografier, reklam mm. Vi hoppas också kunna visa en mopedmekares verkstad i bästa 60-talsstil.

Så vill du vara med och visa dina prylar, eller har du kanske intressanta eller roliga berättelser som rör mopeden - hör av dig till Museet!

YLWA MORITZ



Crecent Saxoped, 50-talet.  
Vem mannen är vet vi tyvärr inte.





Mustang 1959 års modell



Även om utställningen handlar om mopeder lär vi nog få svårt att låta bli att visa en del annat roligt från 50- och 60-talen. Här ett litet smakprov ur vår bildsamling; CocaColabilen från Trelleborgs bryggeri framför Trelleborgs Allehanda på Östergatan.

# Säkerhet till vardags

Sven Jönsson, telefon 0410-531 64 eller 0708-81 71 64

[sven.jonsson@trelleborg.se](mailto:sven.jonsson@trelleborg.se)

## Statistik som lugnar

S om jag berättade i förra numret av Vårt Trelleborg har Brottsförebyggande rådet beställt en medborgarundersökning av Rikspolisstyrelsen.

Av 300 tillfrågade i åldern 16–85 år svarade 214 st, vilket ger en svarsfrekvens på 71,3%. Undersökningen kan därför anses som statistiskt säkerställd.

I korthet kan vi konstatera att trafikproblem, nedskräpning och skadegörelse är de största ordningsproblemen i Trelleborg.

Inom området trafik svarar många att fortkörning, buskörning med mopeder och bristande respekt för trafikkregler är vanligt.

**Risken att råka ut för våldsbrott** är bara hälften så stor i Trelleborg som för riksgenomsnittet.

Två av tre anger att de känner sig trygga ute.

Äldre anger att de är otryggare än yngre, men de



Sven Jönsson, säkerhetschef i Trelleborgs kommun och samordnare för Brottsförebyggande rådet i Trelleborg

äldre avstår inte i större utsträckning från aktiviteter på grund av oro.

Unga människor är oroligare i högre utsträckning än äldre.

22 % svarade att de har blivit utsatta för stöld under det senaste året. Det är ofta yngre människor som bor i hyreslägenhet som drabbas av stöld. Stölderna sker till stor del i källare eller vindsförvaring samt från fordon. Cykel och mopedstöld är vanliga.

**Oron att drabbas** av brott är förhållandevis hög. Mer än varannan är orolig för att drabbas av inbrott eller skadegörelse.

**Våra grannkommuner** genomför just nu medborgarundersökningar. Dessa skall presenteras under november. Det skall bli intressant att ta del av resultatet för att kunna jämföra med vår egen kommun.

**Resultatet** av vår medborgarundersökning skall nu granskas ytterligare och jämföras med bland annat Närpolisens statistik över antalet anmälda brott.

**Till sist.** Vid strömavbrottet, som drabbade stora delar av Sverige, den 23 september var behovet att nå ut med information mycket stort. Det naturliga sättet för myndigheter att snabbt få ut informationen och få en stor spridning på denna är att använda radio.

Hade du batteri hemma till din transistorradio?

På Sveriges Civilförsvarsförbunds hemsida, [www.civil.se](http://www.civil.se) kan du ta del av information och praktiska råd rörande hembeskydd.

# Köp miljömärkt!

## Våra viktigaste miljömärken

---



KRAV är miljömärket för mat. Det garanterar att maten är producerad utan konstgödning och kemiska bekämpningsmedel.  
[www.krav.se](http://www.krav.se)



Bra Miljöval

Bra Miljöval är Svenska Naturskyddsföreningens miljömärke. Den enda miljömärkning som drivs av en natur- och miljöorganisation.  
[www.snf.se/bmv](http://www.snf.se/bmv)



Svanen är en nordisk statlig miljömärkning med representanter för industri, handel och organisationer.  
[www.svanen.nu](http://www.svanen.nu)

## Fler pålitliga miljömärken

---



FSC (Forest Stewardship Council) är en miljöcertifiering av ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart skogsbruk.  
[www.fsc-sverige.org](http://www.fsc-sverige.org)



TCO-märkningen är en global kvalitets- och miljömärkning av datorer, bildskärmar, skrivare, faxar, kopiatorer och mobiltelefoner.  
[www.tcodevelopment.com](http://www.tcodevelopment.com)



EU-blomman är Svanens motsvarighet i Europa. I Sverige finns märket på textil, lampor och färg.  
[www.svanen.nu](http://www.svanen.nu)

SNF är Sveriges största natur- och miljöorganisation. Vill du bli medlem? Gå in på [www.snf.se](http://www.snf.se) eller ring 08-702 65 00.



Svenska Naturskyddsföreningen

# Agenda 21

Agenda 21 Rådhuset, 231 83 Trelleborg, Telefon: 53 295

## Märkesval som ger bättre miljö

Är Du en så'n som gärna köper märkesvaror? Det borde Du vara. En så'n som köper miljömärkesvaror!

Miljömärkning har stått i centrum för den årliga Miljövänliga veckan, första veckan i oktober. Veckan har uppmärksammats runt om i landet, också här i Trelleborg.

Trelleborgs Naturskyddsförening och Agenda 21 stod på Valen och pratade med folk om vikten av att välja miljömärkta varor.

**Hur farliga** är egentligen de varor vi köper, för vår hälsa och för naturen?

Egentligen vet vi inte. Vilka giftiga och farliga ingredienser ingår i varor eller används när de tillverkas? För en vanlig konsument är det omöjligt att sätta sig in i detta för varje enskild vara.

Miljömärkningen är därför till stor hjälp. Genom att några olika organisa-



Anitha Ljung, Agenda 21.

tioner tagit på sig uppgiften att granska varorna och miljömärka dem kan vi konsumenter lätt välja bort de mera miljöfarliga produkterna när vi går och handlar.

**Tack vare** märkningen har också flera tusen produkter i samhället blivit miljöanpassade. Idag är nära 90 procent av alla tvättmedel i de svenska butikerna miljömärkta. Detta är unikt i världen.

**Miljömärkta** tvättmedel fanns det inte mycket av för 15–20 år sedan. Det känns hoppingivande att miljöarbetet faktiskt gått

framåt rejält på det här området.

**Ekologiskt** framställt mat märks med KRAV-märke. Också detta märke ser man allt oftare. Det garanterar att maten är odlad utan konstgödning och kemiska bekämpningsmedel samt att den inte är genmodifierad.

De övriga två vanligaste miljömärkena är Bra Miljöval, som symboliseras med Svenska Naturskyddsföreningens falk, och som fått ett nytt utseende från i år, samt Svanen, en nordisk statlig miljömärkning.

**Det kan vara** besvärligt att alltid konsekvent köpa miljömärkta varor. De kan vara dyrare än normalt, det kan råda brist på de varor man behöver i närbutiken. Men att försöka välja miljömärkta varor så långt som möjligt - en vecka om året, en gång i månaden eller kanske varje dag - är en enkel men viktig miljöinsats mitt i vardagen!

**Läs mer:**

Bra Miljöval:

[www.bmv.snf.se](http://www.bmv.snf.se)

Svanen: [www.svanen.nu](http://www.svanen.nu)

KRAV: [www.krav.se](http://www.krav.se)

# Guldgaffeln visar att

Inom folkhälsoarbetet i Trelleborgs kommun har bildats en arbetsgrupp som arbetar med tobaksprevention.

Gruppen har fått tolv matställen att stoppa rökning i sina lokaler. Som tack och bevis har dessa caféer och restauranger tilldelats utmärkelsen Guldgaffeln.

**G**ruppen består av representanter från skolan, miljöförvaltningen, lasarettet, folkvandvärden, astma- och allergiföreningen, apoteket m.fl. Den har som mål att bruket av tobak skall minska i kommunen.

Andelen rökare är något högre i Trelleborg än genomsnittet i Sverige. De flesta känner till att rökning är skadligt för hälsan. Att även passiv rökning orsakar stor ohälsa är inte lika känt, trots att lika många svenskar varje år dör av passiv rökning som av trafikolyckor.

## Restauranger särskilt utsatta

En miljö som är speciellt utsatt är krogar och restauranger. Rökfritt på krogen diskuteras oftast utifrån gästernas trivsel. Minst lika viktigt är att restaurangpersonalens hälsa riskeras av en rökig miljö.

Det är orimligt och omodernt att en yrkeskår inte har samma rätt till arbetsmiljöskydd som andra anställda.

En av uppgifterna för tobakspreventionsgruppen blev därför att arbeta för att så många serveringar som möjligt i Trelleborg skall bli rökfria och tilldelas Guldgaffelutmärkelsen.

## Guldgaffeln

Guldgaffelprojektet startades 1997 av Folkhälsoinstitutet. Målet för projektet är att man inte skall utsättas för passiv rökning på restauranger och caféer. Projektet drivs framgångsrikt i Mellansverige. Men även i Skåne finns rökfria serveringar i Helsingborg, Malmö, Lunds och Höganäs kommuner.

Nu kan vi också glädjande nog lägga till Trelleborgs kommun som hittills har fått tolv serveringar med Guldgaffelutmärkelsen - dvs helt rökfri servering.

Följande serveringar med Guldgaffelutmärkelsen kan Du gå till om du vill inta en rökfri måltid i Trelleborg:

- ◆ Gilli Vanilli
- ◆ Café Vattentornet
- ◆ Marcos Grill
- ◆ Pizzeria Casa Blanca
- ◆ Fabians Skaffereri i Smygehamn
- ◆ Café Magasinet i Smygehamn
- ◆ Anderslövs Pizzeria
- ◆ M/S Landgången
- ◆ Thebrödsbageriet
- ◆ McDonald's
- ◆ Lejonet & Björnen
- ◆ Palmblads Konditori



# serveringen är rökfri



Café Vattentornet, som ligger på Stortorget men som drivs av scouterna i Anderslöv, är ett av de matställen och caféer i Trelleborg som är rökfritt. Här arbetar sju personer. De har nu fått bättre arbetsmiljö. En av dem är Eva Persson som här visar upp det ännu oinramade diplommet - beviset för att Vattentornet har tilldelats Guldgaffeln.

På dessa serveringars glasrutor finns uppsatta dekaler med Guldgaffelsymbolen.

Guldgaffelgruppen fortsätter under hösten med att försöka få fler serveringar att övergå till rökfri miljö. Varje rökfri servering kommer att få ett diplom.

## Det är vi som gör jobbet:

Vi som arbetar med att få rökfria serveringar i Trelleborg är:  
Från Trelleborgs Kommun:  
SUSANNE LARSSON, folkhälsosamordnare

LILIAN FLYGARE IVARSSON, miljöinspektör,  
FRIDA HALLQVIST, miljöinspektör,  
MARIA OLSSON, Agenda 21-samordnare  
Från Astma- och Allergiföreningen:  
BRITT-MARIE HOLMGREN,  
Från lasarettet Trelleborg:  
ANNIKA THUNANDER, sjuksköterska,

Text: LILIAN FLYGARE IVARSSON  
Miljöförvaltningen  
telefon 0410-532 48

# Så fungerar



Agenda 21 i Rio - det blev i Trelleborg Cathrine, Anitha och Maria.

Vid FN-konferensen i Rio de Janeiro 1992 skrev 181 länder på Agenda 21-dokumentet, däribland Sverige.

"Agenda" betyder "dagordning" och "21" står för det 21:a århundradet, dvs det århundrade som vi nu befinner oss i.

Agenda 21 är en samlad global strategi för att lösa världens problem med miljöförstöring, överutnyttjande av jordens resurser, fattigdom och ohälsa.

Utvecklingen på jorden ska vara hållbar – ekologiskt, ekonomiskt och socialt.

# Agenda 21

**I**Sverige blev det kommunerna som efter Rio-konferensen tog på sig uppgiften att förverkliga visionerna och uppnå målen i Agenda 21-dokumentet.

**Uppdraget för nyanställda** Agenda 21-samordnare runt om i landet blev att "tänka globalt och handla lokalt" och processen påbörjades på många håll med att uppnå det hållbara samhället.

Arbetet behöver givetvis stötts också från regional och nationell nivå. År 1999 antog Sveriges riksdag 15 miljökvalitetsmål för Sverige som senare bearbetats och anpassats till de olika regionernas förutsättningar av länsstyrelserna.

Det handlar om att inom loppet av en generation (cirka 25 år) uppnå miljömål som frisk luft, bra grundvatten, hav i balans, ingen övergödning, levande skogar, rikt odlingslandskap m m.

**Agenda 21-arbetet i Trelleborg** är direkt underställt kommundirektören och kommunstyrelsen. Redan från 1994 har kommunen haft en Agenda 21-samordnare anställd.

Under år 2000 utökades antalet tjänstemän från en till två: MARIA OLSSON, biolog, och ANITHA LJUNG, kulturvetare och journalist, började båda arbeta på Agenda 21-kontoret detta år:

- Vi rapporterar till en styrgrupp som

består av kommundirektören, miljöchefen samt de ledande politikerna i kommunstyrelsen och miljönämnden.

**Från början fanns Agenda 21-kontoret** i Rådhuset, men från och med februari 2002 sitter Maria och Anitha på 3:e våningen i Garvaregården. Då kom nämligen ytterligare en person, CATHRINE EK, biolog, som projektanställts för att arbeta med det lokala investeringsprogrammet.

Lokala investeringsprogram (LIP) är ett statligt projekt som ger miljöstöd till kommunerna. Under några år har Miljödepartementet delat ut pengar till de kommuner som ansökt och som bäst kunnat visa upp ett pågående och genomgripande miljöarbete.

Vid tredje ansökningstillfället fick Trelleborgs kommun år 2001 bidrag till sammanlagt sju projekt i sitt program. Dessa projekt genomförs nu med Cathrine Ek som samordnare:

- Tyvärr har det kanske allra viktigaste projektet lagts ner. Det gick ut på att göra Simlinge by till en ekoby.

- Simlinge-projektet har satt Trelleborg på miljökartan och uppmärksammats ända bort i Japan redan på idéstadiet. Men tyvärr gick inte tankegångarna att förverkliga i Simlinge.

Från Garvaregården drivs däremot tre av LIP-projekten med framgång. Maria, Anitha och Cathrine är projektledare för ➡

➔ var sitt projekt:

Anitha driver projektet ”Kunskapsutveckling från underifrånperspektiv till helhetssyn”. Anitha:

- Jag brukar kort och gott säga KUV. Det är ett utbildnings- eller folkbildningsprojekt som går ut på att utbilda kommuninvånarna om deras närmiljö och de lokala miljöproblemen med Östersjöns miljö och ohälsa som ett övergripande tema.

- Miljöskolan i Vårt Trelleborg ingår i projektet, berättar Anitha och fortsätter:

- En av de bärande aktiviteterna har annars under två somrar varit halvdagsutbildningar för allmänheten om Östersjön med möjlighet att åka ut till havs med en marinbiolog som är expert på vattenmiljön utanför Sydkusten. Det har varit en mycket uppskattad satsning och vi kommer att fortsätta med en sista omgång till sommaren.

**Maria driver ett LIP-projekt** som handlar om Åmossarna, ett småvattenområde norr om V Vemmerlöv.

- Åmossarna är en av kommunens finaste naturpärlor. Här finns många rödlistade fågelarter – skedand, årtå, pungmes m fl – och den rödlistade ätliga grodan. Vi har gjort inventeringar av grod- och kräldjur, fisk och bottenlevande djur, berättar Maria.

Marias roll är att lyfta fram naturvärdena i området och se till att dessa skyddas. Men tanken är också att området ska användas för skolornas naturundervisning, en naturskola i miniformat.

- Tillsammans med kommunens museipedagog MARIA JIBORN har jag tagit emot klasser för exkursioner vid Åmossarna. Områdets kulturhistoria är minst lika intressant som dess natur. I området har

alltid bott människor och det ligger nära till hands att tänka sig Åmossarna som ett rastställe för människor som färdades norrut till Uppåkra, förmodligen redan på vikingatiden, fortsätter Maria.

Cathrine, slutligen, är förutom administratör för hela LIP också projektledare för Albäcksskogen.

**Albäcksskogen har stora värden** som ett tätortsnära natur- och rekreationsområde. Målet med projektet är att området ska förbättras och förstoras, den biologiska mångfalden ska öka. Cathrine:

- Det betyder att arterna av djur och växter ska bli fler i området. Våtmarkerna i Albäck ska bli fler och större, ån ska grävas om för att slingra genom skogen och mer skog ska planteras. Därmed hoppas vi att näringsämnen kväve och fosfor ska stanna upp innan de når Östersjön.

- Också här har vi gjort inventeringar av grod- och kräldjur, av fågel och fisk och av de småkryp som lever på botten, det som vi biologer kallar bottenfauna.

**Utöver arbetet** med det lokala investeringsprogrammet har Agenda 21-teamet mycket annat på sin dagordning: Det handlar om information till allmänheten i samband med bl a Miljövänliga veckan, Skördefesten, I staden utan min bil, Tobaksfria veckan.

- Vi arbetar dessutom mycket med att stödja skolorna, föreningslivet och kommunens mindre företag i deras miljöarbete. Det har lett till projekt som Grön Flagg, Gröna Punkter och Strandstädning.

- Vi försöker också bygga nätverk för informationsspridning och kunskapsutbyte mellan människor med intresse för miljö och hållbar utveckling.

# Anmäl Din lokal till miljö- nämnden!

**E**nligt miljöbalken och dess förordningar gäller att vissa typer av verksamheter skall anmälas till miljönämnden.

Om Du avser att driva någon av nedanstående verksamheter, skall Du enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, anmäla detta.

1. Hotell, pensionat eller liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad,
2. idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna åt allmänheten eller utnyttjas av många människor,
3. lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling, eller
4. lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande.

**Anmälan skall göras skriftligen** innan lokalen eller anläggningen tas i bruk. Anmälan skall lämnas in tillsammans med ritning över lokalen. Kontakta gärna miljöförvaltningen för en diskussion om inredningen av lokalen, medan Du planerar verksamheten. Blankett finns att

få hos miljöförvaltningen. Kanske måste Du också söka bygglov för verksamheten hos byggnadsnämnden.

Enligt förordningen om miljösanktionsavgifter kan miljösanktionsavgift på 5 000 kronor få betalas av näringsidkare om sådan här verksamhet påbörjas innan anmälan har gjorts.

**Lokaler där allmänheten** yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling är bland annat följande:

- tatuering, piercing, fotvård, akupunktur,
- hårvård, hudvård, manikyr, öronhåltagning, solarium, diatermi, gym,
- massage och kroppsvård, kiropraktik, naprapat, sjukgymnastik, zonerapi, mfl.

För dessa lokaler gäller också Socialstyrelsen allmänna råd om ”Yrkesmässig hygienisk behandling”, tobakslagen, förordningen om hygieniska och kosmetiska produkter och förordningen om egenkontroll.

**Tänk på** att exempelvis en trafikskola är en lokal för undervisning och ett vandrarhem är en lokal där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad, och därmed skall även dessa lokaler anmälas till miljönämnden.

## För mer information,

kontakta gärna LILIAN FLYGARE IVARSSON på miljöförvaltningen i Trelleborg, telefon 0410 - 53 241.

# Nytt på skivfronten

**V**ad nytt sen sist? Jo, flera gamla rockers har släppt nya plattor.

## Iron

**Maiden** har släppt sitt nya vax **Dance of death**. Vid första genom-lyssningen tyckte jag att det var lite av en besvikelse, men ger man det tid, så är det faktiskt helt ok.

Förvänta er inget nytt mästerverk a la number of the beast, piece of mind eller powerslave, utan det låter rätt så likt deras förra alster, Brave new world.

## De gamla rävarna

**Deep Purple** har också släppt ett nytt album betitlat **Bananas**. Det är deras första album på fem år och här kan man verkligen ställa sig frågan om ål-dern börjar ta ut sin rätt.

Ta en sked Sven Ingvars, blanda med ZZ top och piffa upp det hela med en liten dos Status Q så har vi resultatet - gubbig boggiewoogierock.

Även Purple's forne

vapendragare **Richie Blackmore** har släppt nytt. **Ghost of a rose** heter skivan och kan rekommenderas för er som gillar musik med medeltida tongångar.

**En grupp som jag varmt rekommenderar är Altaria**. Likt många andra bra metalband kommer de från de tusen sjöarnas land, d.v.s. Finland.

Bandet består bl.a. av medlemmar från Nightwish och Sonata Arctica. Bra melodiös metal med starka refränger. Faktiskt lite likt ett tidigt Europe.

## För den som gillar pop

uppblandat med country rekommenderar jag den amerikanska gruppen **Jayhawks** nya album **Rainy day music**.

Så har det äntligen hänt. **Starsailor** har kommit med nytt. Undertecknad har länge sett fram emot denna stund.

**Silence is easy** heter skivan och dystert måste jag medge att de denna gång inte når upp i samma klass som de gjorde med det fantastiska albumet **Love is here**. Men det är

bra ändå, inget tvivel om den saken.

## De ärrade ska/punkveteranerna

**Rancid** kör på i gammal god anda på nya albumet **Indestructible**. Som

alltid bjuds man på några kanonlåtar som etsar sig fast i skallen lång tid framöver.

## Ett band som jag

verkligen har fastnat för är **The Thrills**, från den gröna ön Irland.

**So much for the city** heter deras suveräna debutalbum och det är ett säkert kort för den som gillar trallvänlig tuggummipop á la Beach Boys.

Saknar du sommaren, så kan det här garantera få kulna höstkvällar att brisera av värme.

Det var allt för den här gången.



**Patrik Bäckwall köper in musik till biblioteket**

# Tre vinnare

Varje år delar Svensk biblioteks-förening ut tre barnbokspriser:

Elsa Beskow-plaketten,  
Nils Holgersson-plaketten,  
Carl von Linné-plaketten.

De går till bästa bilderboksillustratör, bästa kapitelbok och bästa faktabok för barn. Priserna delades ut på Bok- och biblioteksmässan. Här är årets vinnare:

## Elsa Beskow-plaketten

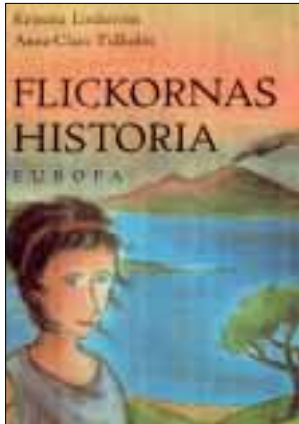
...fick illustratören JENS AHLBOM för sin samlade produktion.

Han har illustrerat både bilderböcker, kapitelböcker och faktaböcker, men de mest kända av hans figurer är nog ändå Mulle Meck och Ludde.

I boken Ludde tar Gothia Cup (skriven av VIVECA LÄRN) har Ludde blivit elva år och ska spela fotboll i Gothia cup. Det är så klart spännande, det är ju inte varje dag Rävorna IF möter lag från till exempel Brasilien! Från Brasilien kommer också Aline, en tjej som får Luddes hjärta att banka lite fortare...

## Nils Holgersson-plaketten

...gick till Sandvargen av ÅSA LIND. En härlig bok om Zackarina som en dag på stranden möter den gyllene Sandvargen, en kompis som har svar på de flesta funderingar.



Klurigt, vackert och sprudlande språkgädje, om föräldrars tjat, universums gåtor, stort och smått.

Kul med en stark tjej lite i Pippis anda!

Den delades ut till alla för-

skoleklasser på Världsbokdagen i våras, och tål att läsas många gånger!

Ypperligt illustrerad av KRISTINA DIGMAN.

## Carl von Linné-plaketten

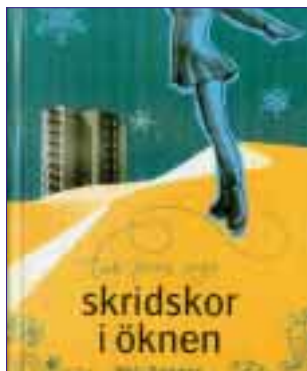
...gavs till boken Flickornas historia - Europa av KRISTINA LINDSTRÖM och ANNA-KLARA TIDHOLM.

En vacker, inspirerande aptitretare som lyfter fram flickornas livsöden genom historien, från Eirene i antiken till Dilan i vår tid.

Korta berättelser om olika flickor, en del sanna livsöden, en del fiktiva, men spännande är det i båda fallen!



Annci Almqvist,  
barnbibliotekarie



### Det finns inga skridskor i öknen

av MATS BERGGREN

**F**atima är muslim från Irak och bor i Stockholm. När skolan ska på skridskoutflykt får hon inte följa med. Hennes pappa har sett konståkning på TV och där har de ju nästan inga kläder på sig!

Tillsammans med Sofia ger sig Fatima ändå iväg en dag efter skolan. Fatima åker för långt ut på isen och ramlar i vattnet. Som tur är blir hon räddad av en kille i klassen.

Snabbt till sjukhuset där föräldrarna måste kontaktas. Vad ska pappa säga? Och tänk om han får reda på att det var en kille som räddade henne?

**Från 13 år och uppåt.**

### Högre och högre

av TOMAS DÖMSTEDT

**K**arin Andersson är ett av Sveriges mest van-

# Starka tjejer

liga namn och också namnet på bokens huvudperson. Karin spelar fotboll, hon älskar fotboll. Hon är bäst i laget och känd för sina räddningar. Av en slump upptäcker hon att även höjdhopp är något hon är bra på. Fast det är inte lika kul.

Vad ska hon välja? Fotbollen och kompisarna? Eller höjdhoppningen som tränaren tror att hon har en framtid i?

Många drar i Karin, men hon går sin egen väg. Tränarna pressar henne utan resultat.

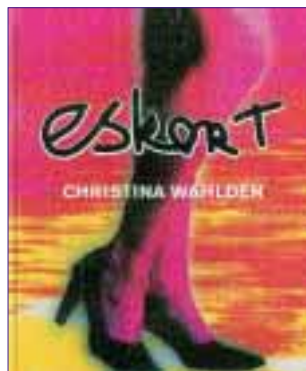
Karin är ingen som man sätter sig på. Kanske har hon Sveriges vanligaste namn. Men det finns bara en som hon!

**Från 13 år och uppåt.**

### Eskort

av CHRISTINA WAHLDÉN

**E**bbba går på det fina gymnasiet inne i stan där alla har dyra märkeskläder och bor i de rätta områdena. Alla utom Ebba. Avundsjukt betraktar hon de andras rike-



dom och drömmer i hemligheten om ett liv i lyx. Frågan är bara hur.

På en löpsedel läser hon om skolflickor som prostituerar sig. Kunde det vara något? Fast inget sex, bara lite sällskap, en eskort!

Ebba köper en webbkamera och viker ut sig på nätet. Kunderna och pengarna strömmar in. Ebba lever i ett lyckorus.

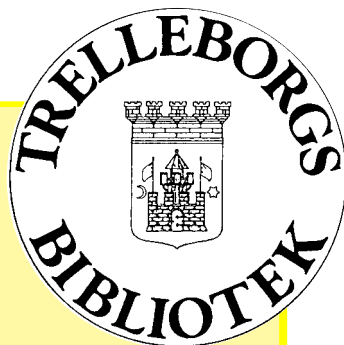
Men hur länge klarar hon att leva dubbelliv och var drar man gränsen? Är rikedom det viktigaste i livet eller kan man vara lycklig ändå?

Ebba gör sitt val och ser plötsligt klasskompisarna i ett annat ljus.

**Från 15 år och uppåt.**



Magnus Cadier  
ungdomsbibliotekarie



Biblioteket har ett stort urval av tidningar  
och tidskrifter - att läsa eller låna.

**Bokbussen,  
tidtabell  
hösten 2003**

MÅNDAGAR

JÄMNA VECKOR:

Fuglie,  
vid kyrkan,  
16.00–16.25.  
Steglarp,  
busshållplatsen,  
16.30–16.55.  
Villie, Nilssons,  
17.00–17.20.  
V Tommarp,  
smedjan.  
17.30–17.45.  
Kurland,  
infarten,  
18.00–18.20.  
Skåre, Stenhögsv,  
18.25–18.55.

TISDAGAR

JÄMNA VECKOR:

Modeshög,  
skolan,  
15.40–16.00.  
S. Åby,  
f d lanthandeln.  
16.10–16.30.  
Bösarp, försam-  
lingshemmet.  
16.40–17.00.  
V Virestad,  
busshpl.  
17.05–17.25.  
Smygehamn,  
Gröna Konsum,  
17.45–18.15

Gislövs läge,  
Handlarn.  
18.25–18.55.

TORSDAGAR

JÄMNA VECKOR:

St. Isie, Isiegården.  
15.10–15.30.  
Beddingestrand,  
tennisbanorna,  
15.50–16.10.  
Beddingestrand,  
vid info-tavlan,  
16.20–17.00.  
Klagstorp,  
Perssons livs.  
17.15–18.30.  
N. Åby,  
Linelund gård,  
18.40–18.55.

MÅNDAGAR UDDA  
VECKOR:

Minnesberg,  
busshpl,  
16.10–16.30.  
Klörup, Smedjan,  
16.40–17.10.  
Ö. Värlinge,  
bypumpen,  
17.20–17.40.  
Hammarlöv,  
kyrkan,  
17.45–18.10.  
V Vemmerlöv, för-  
samlingshemmet,  
18.15–18.35.  
Gylle, kyrkan,  
18.40–18.55.

TISDAGAR UDDA  
VECKOR:

Klagstorp,  
Perssons livs,  
14.30–16.25.  
Äspö, kyrkan,  
16.30–16.50.  
St Beddinge,  
f.d. lantmännen,  
17.00–17.30.  
Önnarp, kyrkan,  
17.45–18.15.  
Gärdslov, busshpl,  
18.20–18.35.

TORSDAGAR UDDA  
VECKOR:

Böste, busshpl,  
15.00–15.20.  
Simremarken,  
Pudelvägen,  
15.45–16.10.  
L. Beddinge,  
Smedjan,  
16.30–16.50.  
Beddingestrand,  
tennisbanorna,  
17.05–17.25.  
Beddingestrand,  
infotavlan,  
17.35–18.15.  
Smygehamn,  
Gröna Konsum,  
18.20–18.50.

RING TILL BOK-  
BUSSEN. TELEFON:  
0410-53180,  
0708-81 71 88.

**Biblioteket  
på Stortorget  
är öppet:**

Måndag-torsdag  
10–19,  
fredag 10–18.  
lördag 10–13.  
Tel: 0410-531 80

**Biblioteks-  
filialerna:**

ALSTAD,  
tisdag och torsdag,  
10.30–12.30.  
15.30–19.00.  
Tel: 040-48 53 01  
ANDERSLÖV,  
måndag och tors-  
dag, 10.00–14.00.  
och 15.00–18.30.  
Tisdag  
12.30–17.00.  
Onsdag  
15.30–18.30.  
Tel: 0410-202 96  
SKEGRIE,  
tisdag och torsdag,  
15.30–18.30.  
0410-33 01 60  
SMYGEHAMN,  
torsdag,  
14.30–15.30.  
Biblioteket i  
Smygehamn har  
därutöver självbe-  
tjäning alla var-  
dagar till kl 18.00

*Teater eller konsert på Grand? Köp biljetterna på biblioteket och turistbyrån.*

## NOVEMBER

SÖNDAG 2:A

**Kl 15. Sverigefinsk gudstjänst.** S:t Nicolai kyrka.

TISDAG 4:E

**Kl 9–16.**

**Konstutställning**

Tommy Mikkelsen, målari. Galleri Molekylen, Hamngatan 22.

Utställningen pågår tom. 27 november.

ONSDAG 5:E

**Kl 19. Handboll.**

Söderslättskallen. IFK Handbolls juniorlag - Ystad IF.

TORSDAG 6:E

**Kl 18.30. Gotlandsafton.**

Gylle sockenstuga.

**Kl 19. Scoutgudstjänst.**

S:t Nicolai kyrka.

FREDAG 7:E

**Hela dagen. Insamling**

**till förmån för Världens**

**Barn.** Kommunsamordnare i Trelleborg är den lokala FN-föreningen.

**Hela dagen. LRFs framtidståg.** Information om naturbruksgymnasium.

**Kl 19.30. Handboll.**

Söderslättskallen. IFK Handbolls damlag möter LUGI.

LÖRDAG 8:E

**Kl 9–14. Insamling**

**till förmån för Världens**

**Barn.**

**Kl 9. Vernissage/ Arkivens dag.**

Utställningen ”Fattigdomens glömda ansikten” öppnar på Garvaregården.

Utställningen är öppen vardagar kl 8–16 till och med 14e nov.

**Kl 14. Handboll.**

Söderslättskallen. IFK Handbolls A-lag–Team Drott.

**Kl 16. Handboll.**

Söderslättskallen. IFK Handbolls B-lag–HK Ankaret.

SÖNDAG 9:E

**Kl 9. Vandrings.** Torup.

Avfärd från Norra Skolan. Anmälan till Lennart Roos, tel 192 25. IOGT/NTO. Hälsofrämjandet.

**Kl 16.15. Handboll, div 1.**

Söderslättskallen. Stavstens IF - Önnereds HK.

**Kl 18. Konsert.** S:t Nicolai kyrka. Musik av Franz Schubert.

TISDAG 11:E

**Kl 14. Öppet hus.**

Dalköpinge församlingshem. Önskesånger. **Kl 19. Elevkonsert.** Axel Ebbes konsthall. Musik- och dansskolan.

TORSDAG 13:E

**Kl 19. Tre Föredrag.**

## Barnfilmklubben

Medlemspris för alla filmerna 100 kr.

Visningar i högstadieskolans aula, Anderslöv, söndagar kl 17.

2:E NOV

Pippi möter vita frun

9:E NOV

Smådeckarna

16:E NOV

Spirit - hästen från vildmarken

23:E NOV

Snobben den oslagbare

30:E NOV

I väntan på julen

Axel Ebbes Konsthall. Om ”Det gyllene snittet i matematik, konst och musik”.

Föredragshållare:

Cathrine Hobroh, Anna-Lena Tideman och Kenneth Bratthall.

Pris: 60 kr. Arrangörer: Studieförbundet Vuxenskolan och Trelleborgs Musuem.

LÖRDAG 15:E

**Kl 18. Konsert.**

S:t Nicolai kyrka. Dixit Dominus av GF Händel, för kår och stråkorkester. Kirsebärgs kammarsångare, Ann-Margret Nyberg, sopran och Ann-Kristin Jones, mezzosopran.

SÖNDAG 16:E

**Kl 10. Vandrings 5–10 km.**

Vandringsledare Margareta Segerhagen och Axel Larsson.

Hälsofrämjandet, IOGT-NTO.

**Kl 16. Kyrkokonsert.**

S:t Nicolai kyrka.

Trelleborgs Musikkår.

Solist är klarinettisten

Ola Persson, konsertmästare vid Göteborgsmusiken.

Dirigent Jörgen Flink.

**Kl 16.15. Handboll.**

Söderslättskallen.

Div 1. Stavstens IF - Uddevalla HK.

**Kl 18.15. Handboll,**

Söderslättskallen. IFK Handbolls juniorer - LUGI.

MÅNDAG 17:E

**Kl 18.30.**

**Kommunfullmäktige.**

Folkets park. De förtroendevalda finns på plats från kl 18.15. för samtal med väljarna.

TISDAG 18:E

**Kl 19. Kvällsöppet.**

Dalköpinge församlingshem. ”Säg det i toner”. Bengt Rosell medverkar.

ONSDAG 19:E

**Kl 19. Nostalgisk afton.**

Gröningsens service-

# KOMMUNEN

centrum. ”Tillbaka till de gamla dansbanorna”. Sång och musik med Sven-Gösta Jönsson och Leif Olsson. Kåseri: Nils Brönmark. **Kl 19–20.30. Föredrag.** Vuxenskolan. Gunilla Håkansson berättar om ”Feng Shui”.

TORSDAG 20:E

**Kl 19. Konsert.** Grand. Söderslättis Musikkår: ”Jorden runt på 60 minuter”

SÖNDAG 23:E

**Kl 9. Skogsvandring.** Bökeberg. Avfärd från Norra skolan. Anmälan, tel 192 25. Vandringsledare: Lennart Roos. Hälsofrämjandet, IOGT-NTO.

**Kl 9. Cykeltur.** Anmälan, tel 172 10 Arr. Fribergs Cykel & Hälsofrämjandet.

**Kl 9–13. Utflykt.** Näsbyholm och Sotemo. Samling vid Söderslättsgymnasiet. Naturskyddsföreningen

**Kl 10. Textad gudstjänst.** S:t Nicolai.

**Kl 11. Familjegudstjänst.** Gylle kyrka. Barnkören medverkar. Anmälan till lunch, tel 33 41 37. Föredrag: ”Tar du lek på allvar - är lek ett tidsfördriv eller en nödvändighet?”



Thomas Hellberg som Krapp i ”Krapps sista band”, som ingår i Riksteaterns uppsättning av Shakespeare & Beckett. FOTO: Joakim Strömholm

## Shakespeare & Beckett - två stjärnor gör två klassiker på Grand

Björn Gustafson och Thomas Hellberg gör varsin parodroll i en dubbelföreställning på Grand 27 november.

BJÖRN GUSTAFSSON inleder med en bearbetad version av Shake-

speares Macbeth. Han använder sig av dockor och är både berättare och gestaltare.

THOMAS HELLBERG gör Krapps sista resa av Samuel Beckett, en pjäs om ensamhet, åtrå

lidande och förtvivlan. Hellberg gör rollen av en ensam man som på sin 69:e födelsedag spelar igenom 30 år gamla band och som minns händelser och människor.

**Kl 13–17. Vernissage.**

Trelleborgs Musum. Gösta Nydahl, måleri.

**Kl 13–16. Minikonst.**

**Sista dagen.** Axel Ebbes Konsthall.

**Kl 13–16. Julmarknad.** Möllegården.

Försäljning av halm-slöjd, granris, furu,

buxbom och hembakat. Glögg och kaffe serveras. Skyttis Härads hembygdsförening.

**Kl 16.30. Handboll.**

Söderslättshallen. IFKs Alag – Hästö.

**Kl 18.15. Handboll.**

Söderslättshallen. IFK handbolls Blag –Dalhemsbilagan.

MÅNDAG 24:E

**Kl 14.30. Öppet Hus.** Församlingshemmet i Trelleborg.

Film: Lars Danielsson om Toscana.

**Kl 19. Sköna måndag.** Biblioteket.

Tema: Släktforskning.



# Kalendern



ONSDAG 26:E

**KI 17–20. Öppet hus.** Söderslättsgymnasiet. Gymnasieskolan och vuxenutbildningen, för elever i grundskolan, föräldrar och allmänhet.

TORS DAG 27:E

**KI 19. Föredrag.** Vuxenskolan, Hamngatan 22. Lennart Pranter om ”Permakultur”.  
**KI 19. Teaterklassiker.** Grand. Två enaktere - ”Macbeth” och ”Krapps sista band”. Med Björn Gustafson och Thomas Hellberg. Biljetter säljs på biblioteket från 13/11. Trelleborgs Teaterförening.

LÖRDAG 29:E

**KI 14. Handboll.** Söderslättshallen. IFKs juniorlag — Karlshamn.



Gasverksgatan 8  
Trelleborg  
Tel 538 88

**Gasverket öppet:**  
Mån–torsd: 15–22.  
Fre–lörd: 15–23.  
Söndag: Stängt

**Sökes:**  
**Rockband.**  
**På Gasverket**  
**finns gratis**  
**replokaler och**  
**publik.**

**KI 16. Handboll.** Söderslättshallen. IFKs damlag – H 43.

SÖNDAG 30:E

**Hela dagen.**  
**Julmarknad.** Muséet i Anderslöv  
**KI 10. Vandrings.** Start från Norra skolan. Vandringsledare Margareta Segerhagen och Axel Larsson. Hälsofrämjandet och IOGT - NTO.  
**KI 11–16. Julmarknad.** Lilla Beddinge Smedja. Julmarknad även den 7:e, 14:e och 21:a december.

**KI 13–17. Botvid Kihlman, målari. Sista dagen.** Trelleborgs Museum.

**KI 14.30. Trelleborgs lykttändare utses.** Trelleborgs musikkår.  
**KI 16.15. Handboll.** Söderslättshallen.

Div.1. Stavstens IF – BK Held.  
**KI 18. Adventskonsert.** S:t Nicolai kyrka. Julsånger.

## DECEMBER

MÅNDAG 1:A

**KI 9. Konstutställning.** Esse Stevén, målargrupp.  
Galleri Molekylen, Hamngatan 22.  
Pågår tom. 18 dec.  
**KI 19. Utställning.** Årets naturbilder, Studieförbundet, Algatan 28. Naturskydds-föreningen

ONSDAG 3:E

**KI 18. Luciakröning.** S:t Nicolai kyrka. Konsert med Trelleborgs Musik- och Dansskola.  
**KI 13. PRO firar 60 års-jubiläum.** Folkets Park, Rotundan. Dans till PEO Lundkvists orkester.

TORS DAG 4:E

**KI 18.30. Julfest.** Bösarps församling-hem. Pris 40 kr. Anmälan tel 33 11 44.  
**KI 18.30. Trivselafton.** Gylle sockenstuga. Dalköpinge församling.

LÖRDAG 6:E

**KI 11–16. Julmarknad.** Köpmansmagasinet i Smyge. Hantverk av alla slag. Arrangör: Trelleborgs Turistbyrå.

SÖNDAG 7:E

**KI 11–16. Julmarknad.** Köpmansmagasinet i Smyge. Hantverk av alla slag. Arrangör: Trelleborgs Turistbyrå.  
**KI 18. Konsert.** S:t Nicolai kyrka. Trelleborgs Symfoniorkester. Dirigent Jörgen Flink.

MÅNDAG 8:E

**KI 19. Sköna Måndag.** Vattentornet. Trelleborgs Poesisällskap.

## Skridsko

**Söderslättshallen**  
Allmänhetens åkning  
Pris 15 kr/ person

### OKTOBER

ONSD. 29:E,  
kl.12.00–16.  
TORSD. 30:E,  
kl.12.00–15.  
FRED. 31:E,  
kl.12.00–15.

### NOVEMBER

SÖND. 2:E  
kl.11.10–13.10  
ONSD. 5:E  
kl.14.30–16.  
LÖRD. 8:E  
kl.15.30–18.  
SÖND. 9:E  
kl.11.10–13.10  
ONSD. 12:E  
kl.14.30–16.  
LÖRD. 15:E  
kl.15.30–18.  
SÖND. 16:E  
kl.11.10–13.10  
ONSD. 19:E  
kl.14.30–16.  
LÖRD. 22:E  
kl.15.30–18.  
SÖND. 23:E  
kl.11.10–13.10  
ONSD. 26:E  
kl. 14.30–16.  
LÖRD. 29:E  
kl.15.30–18.  
SÖND. 30:E  
kl.11.10–13.10  
**DECEMBER**  
ONSD.3:E  
kl. 14.30–16.  
LÖRD.6:E  
kl. 15.30–18.  
SÖND. 7:E  
kl.11.10–13.10  
ONSD. 10:E  
kl.14.30–16.



MINIKONST  
ÅRGÅNG 2003  
18 OKT - 23 NOV  
PÅ AXEL EBBES  
KONSTHALL  
TRELLEBORG  
TIS - SÖN 13 - 16

# Vårt Trelleborg

Smyge Strandväg 16, 231 78 Smygehamn

## ← Innehåll 4 /03

- 2** Ledare: Kommundirektören RUTGER PERSSON skriver om service dygnet runt.
- 4** Rapport från Medborgarkontoren.  
Av ANN-MARIE HANSSON.
- 6** Stort och smått som ”Hänt sen sist”.
- 9** Den fina sommaren gav turistrekkord.
- 10** Ett år efter valbomben: Egil (s) och Lars (m) trivs fortfarande med varann.
- 12** FRIDA WINITSKY ger konsumentråd.
- 13** Sök gymnasiekurser på webben.
- 14** Receptet är motion.
- 16** Därför är våra rondeller vackra året runt.  
Stadsträdgårdsmästare GÖRAN LARSSON.
- 18** BERNDT FRIBING vistas den här gången på Backarna norr om Landsvägen.
- 23** YLVA KRISTINA BENGTTSSON, Borgfrun, berättar om Trelleborgen.
- 24** Målaren BOTVID KILHMAN ställer ut sin konst - och trädgård - på Trelleborgs Museum.  
Av museiechefen INGELA JACOBSSON
- 28** Mopeder och 50-talsnostalgi i Bildarkivet.  
Av YLWA MORITZ, Trelleborgs museum.
- 31** Vad är trelleborgarna mest oroliga för?
- 36** Säkerhetschefen SVEN JÖNSSON skriver om en medborgarundersökning.
- 32** Anitha Ljung skriver om miljömärkning.
- 34** Rökfria serveringar i Trelleborg.
- 36** Miljöskolan.
- 39** LILIAN FLYGARE IVARSSON, ger tips om vilka lokaler som bör anmälas till miljöförvaltningen,
- 40** Bok- och skivtips från biblioteket.
- 44** Kalender. Detta händer i Trelleborg och byarna.

Nästa nummer av Vårt Trelleborg kommer ut 10 dec.  
Sista dag för manus till redaktionen är måndag 10 nov.



Denna tidning är tryckt på miljövänligt papper.

Tidningen ges ut till alla hushåll i Trelleborgs kommun.

Upplaga 20 000.

Ansvarig utgivare:  
RUTGER PERSSON  
kommundirektör,  
TELEFON: 0410-531 11  
E-post:

[rutger.persson@trelleborg.se](mailto:rutger.persson@trelleborg.se)

Trelleborgs kommun,  
Algatan 13,  
231 83 Trelleborg

Redaktörer:  
BO OCH LENA NÄSLUND  
E-post:  
[naeslund.information@telia.com](mailto:naeslund.information@telia.com)

Produktion:  
Näslund Information &  
Journalistik AB.

Tryckning:  
Berlings Skogs,  
Trelleborg.